1995. VII–XII,
1996 I–XII.

Шу азиз Ватан — барчамизники!

№ 27 ● 1995 йил

Ишонч

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг газетаси

● 1995 йил, 7 июль ● №27 (221)

ИДОРАЛАРАРО КЕНГАШ МАЖЛИСИ

4 июль куни Тошкентда республика Президенти ҳузуридаги Иқтисодий ислоҳот, тадбиркорлик ва хорижий сармоялар бўйича идоралараро кенгашнинг мажлиси бўлди. Уни Президент Ислом Каримов бошқарди.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотнинг иккинчи босқичида қишлоқда тадбиркорликни ривожлантириш, ортиқча ишчи кучини жалб этиш мақсадида кичик саноат корхоналари барпо этиш ҳамон долзарб масала бўлиб турибди, деди Ислом Каримов. Чунки республика аҳолисининг 60 фоиздан кўпроғи қишлоқда яшайди. Бошқача айтганда, 3 миллион 600 минг қишлоқ хўжалигида банд бўлган меҳнатга яроқли одамларнинг деярли 2,5 миллион нафарини бемалол саноат ва хизмат кўрсатиш соҳаларига ўтказиш мумкин.

СУРАТДА: мажлис пайти.

Собир ЗУФАРОВ (ЎзА) олган сурат.

Республика Бош вазирининг ўринбосари — Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасининг раиси В. Чжен қишлоқ жойларда кичик ва хусусий корхоналарни ривожлантиришнинг аҳволи ҳамда уларни жадаллаштириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида, Бош вазир ўринбосари — ташқи иқтисодий алоқалар вазири У. Султонов ташқи иқтисодий фаолиятни эркинлаштиришга оид чора-тадбирлар тўғрисида маъруза қилдилар.

Мазкур кенгаш тўғрисидаги низомга ўзгартишлар киритиш, унинг таркибини кенгайтириш ва янгилаш, 1995 йилнинг иккинчи ярмига мўлжалланган иш режасини тасдиқлаш тўғрисидаги масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Мажлисда республика Бош вазири А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Т. Алимов қатнашди.

(ЎзА).

ВОҚЕАЛАРИ

• Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони билан Алишер Омонуллаевич Файзуллаев Ўзбекистон Республикасининг Бельгия Қироллигидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинланди.

• МАМЛАКАТИМИЗ Президенти Ислом Каримов Ўзбекистон Меъморлари уюшмасининг 60 йиллиги муносабати билан барча меъморларга самимий табрикнома йўллади. Тошкентдаги — «Туркистон» саройида ана шў муҳим санага бағишланган тантанали йиғилиш бўлди.

• РЕСПУБЛИКА Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ Ўзбекистонда буюк қозоқ адиби Абай Қўнонбоев таваллудининг 150 йиллиги шу кунларда мамлакатимиз бўйлаб кенг нишонланмоқда.

• САМАРҚАНДДА Марказий Осиё тадқиқотлари халқаро институтини ташкил этиш бўйича таъсис конференцияси бўлди. ЮНЕСКО дастурига мувофиқ ўтказилган ушбу тадбирда МДҲга аъзо бўлган бир қанча республикалардан, чет эллардан вакиллар, халқаро ташкилотлар кузатувчилари ва мутасаддилар иштирок этдилар.

• РЕСПУБЛИКА байналмилал марказида мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» янги китобининг муҳокамаси бўлди. Муҳокамада олимлар, адабиётчилар республика миллий маданият марказларининг раҳбарлари, бошқа бир қанча жамоат ташкилотларининг вакиллари иштирок этдилар.

• ЎЗБЕКИСТОННИНГ Германия Федератив Республикасидаги элчихонасида ҳам мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китоби билан таништириш маросими бўлди. Бу учрашувда ГФР давлат органлари, савдо-саноат доиралари, жамоатчилик вакиллари, журналистлар ҳозир бўлдилар.

• САМАРҚАНД вилоятининг Самарқанд туманида «Мустақиллик, тараққиёт ва хотин-қизлар» мавзусида республика илмий-анжумани бўлди. Бош вазирнинг ўринбосари, республика хотин-қизлар қўмитасининг раиси Д. Ғуломова шу мавзуда маъруза қилди.

• АНДИЖОНДА Фарғона водийси саломатлиги ва атроф-муҳитни муҳофаза қилишга бағишланган халқаро конференция бўлиб ўтди.

КАДРЛАР ЎҚУВИ

Пойтахтдаги «Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги» заводида Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси таянчи касаба қўмиталари раисларининг республика семинар - кенгаши бўлиб ўтди. Унинг кун тартиби «Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг «Ўзбекистон ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий тараққиётининг асосий тамойиллари» нутқи асосида касаба уюшма ташкилотларининг вазифалари»га бағишланди.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг раиси Ҳ. Жамолов семинарни очар экан, мамлакатимизда иқтисодиётни ислоҳ қилиш изчил ва муваффақиятли амалга оширилаётгани, барқарорлик мустаҳкамланаётганини таъкидлади.

Ўзбекистон Президенти Фармонлари асосида хусусийлаштириш жараёнлари давом этмоқда, давлат корхоналари ҳиссадорлик жамиятларига айланмоқда, миллий валюта конвертацияси учун зарур шарт-шароитларни яратиш, чет эл инвестицияларини жалб қилиш ва истеъмол бозорини тўлдириш чоралари кўрилмоқда.

Ижтимоий ҳаётнинг янги шароитларида касаба уюшмалари ўз фаолиятлари шакл ва услубларини ўзгартирмоқдалар. Булар энг аввало, Ўзбекистон касаба уюшмалари XV қурултойи қабул қилган дастурий ҳужжатларда ўз ифодасини топганди. Янги шароитлар касаба уюшмалари кадрлари олдига қўйиладиган талабларни, уларнинг касб маҳоратлари ва фаолликларини анчагина оширишни тақозо этади. Бу борада касаба уюшма қўмиталари ходимларини тайёрлаш ва қайта тайёрлашнинг мукаммал тизимини, фикрлар ва иш тажрибаларини эркин ўзаро ўртоқлашиш имкониятларини яратиш зарур.

Семинар-кенгаш иши худди шу нуқтаи назардан келиб чиқиб ташкил қилинганди. Унда республика касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг масъул ходимлари, мутахассис олимлар меҳнаткашлар ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш, касаба уюшма ташкилотлари фаолиятининг ҳуқуқий асослари, меҳнат муҳофазаси, жисмоний-тарбия ҳаракатини ривожлантириш ҳамда ходимларни ва уларнинг фарзандларини соғломлаштириш масалалари тўғрисида маърузалар қилдилар. Семинар-кенгаш иштирокчилари «Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги» заводи ижтимоий-маданий объектлари билан, корхона тарихи билан танишдилар.

Семинар-кенгаш ишида Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раисининг ўринбосари З. Қодиров ва Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгаши раиси О. Сафоевлар қатнашдилар.

«Ишонч» мухбири.

Касаба уюшмаларида

ТАШКИЛИЙ МАСАЛА КЎРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасининг навбатдан ташқари мажлиси бўлиб ўтди. Унда ташкилий масала кўрилди.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасининг раиси Озодхон Абдуллаева бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Марказий Қўмита раиси лавозимидан ва раёсат аъзолигидан озод қилинди.

Озодахон Анваровна Муҳитдинова Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси раиси ва раёсат аъзоси этиб сайланди. Мажлисда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раиси Ҳ. Б. Жамолов иштирок этди.

Ф. РАСУЛОВА.

МАСЪУЛИЯТЛИ ПАЛЛА

Фарғона вилояти касаба уюшмалари кенгашининг навбатдаги йиғилиши болалар оромгоҳларининг аҳволини яхшилашга бағишланди. Мавжуд 51 оромгоҳдан 39 тасида болалар соғломлаштириш ишлари олиб борилмоқда. Муасадди ташкилотларнинг лоқайдлиги туфайли 12 та оромгоҳ очилмай қолди. Жумладан Бувайда туманидаги «Лочин», Олтиариқдаги «Юлдуз», Риштондаги «Дўстлик», I ва II қурилиш трестларига қарашли Э. Бобоев, «Бинокор» каби оромгоҳлар маблағ йўқлиги баҳонаси билан ишга туширилмади. Иккинчи ва учинчи мавсумда хатолар албатта тузатилиши ва бор имкониятлар ишга солиниши керак.

Болалар оромгоҳлари ишига масъулият билан қараётган Фарғона шаҳар ташкилотлари ҳамда Қирғули туман мутасаддиларидан ибрат олалиган пайт келди. Шунингдек, алоқа ходимлари касаба уюшмалари Марказий Қўмитасига қарашли Шоҳимардондаги «Ёш алоқачи» болалари оромгоҳи ҳам намунали ишлаяпти. Алоқачиларнинг болалари бепул дам олмоқдалар.

Вилоят касаба уюшмалари кенгаши болалар оромгоҳлари учун 1 миллион 475 минг сўм маблағ ажратди. Давлат ижтимоий суғурта фондидан 6 миллион 300 минг сўм пул ажратилди.

Мутасадди ташкилотлар ҳозирги долзарб мавсумда нихоятда масъулият билан ишлашлари зарурлиги йиғилиш қарорида алоҳида таъкидланди.

Санъат МАҲМУДОВА,
«Ишонч» мухбири.

ЁЗ СОЗ ЎТМОҚДА

Бугунги кунда вилоятнинг барча бўғин касаба уюшма ташкилотларида болаларнинг ёзги дам олишларини намунали ташкил қилиш жиддий масала қилиб қўйилмоқда. Шуни айтиш кераккки, ўтган йиллардагидек бу йил болалар оромгоҳлари дуч келган жойларда очилмайди. Бунга маблағ ҳам етишмайди. 25 ўриндаги оромгоҳда ёз бўйи деярли 10 минг болани соғломлаштириш мўлжалланаяпти.

Бир қатор хўжаликлар, корхоналар маблағларини қўшиб, болалар оромгоҳлари ташкил қилдилар. Жумладан, «Хива гиламчи» ҳиссадорлик жамияти директори Илҳом Аҳмедовнинг таклифи билан енгил саноат корхоналари ана шундай қилдилар. «Хоразм ипаги» ҳиссадорлик жамияти оромгоҳида тармоқ меҳнаткашларининг фарзандлари дам оладилар, даволанадилар.

Шиҳназар АҲМЕДОВ,
«Ишонч» мухбири.

ТУРКИСТОН — ОТА МАКОНИМИЗ

«Куч — бирликда», «Бирлашган ўзар, бирлашмаган — тўзар», «Бўлинганни — бўри ер, айрилганни — айиқ ер», «Олтовлон ола бўлса оғзидагини олдирар», «Тўртовлон тугал бўлса, тепадагини ундирар»,... Донишмандликда беназир халқимиз яратган бундай пурҳикмат гаплар қадимий юртимиздаги ҳар бир ўзбеккагина эмас, ҳар бир қозоқ, туркман, қирғиз, тожик ва қорақалпоққа ҳам ҳеч қандай таржимасиз жуда яхши тушунарлидир. Зеро, бу мақоллар, беқиёс даражада бой халқ оғзаки ижодимизнинг бошқа кўпдан- кўп ганжиналари, чунончи, Гўрўғли, Насриддин Афанди ва Кенжа Ботирлар каби, қадимий Туркистон халқини ташкил этувчи шу «олти оға-ини ботирлар» — ўзбек, қозоқ, туркман, қирғиз, тожик ва қорақалпоқнинг муштарак бисоти, умумтуркий тилимиз ва умумтуркий маданиятимизнинг узвий бир қисмидир. Бугина эмас. Мазкур ҳикматли гаплар асрлар синовидан ўтиб, аччиқ тажрибаларда тобланиб, узоқ тарихимизда кўп маротаба тасдиқланиб, охир-оқибат, олмосдек ўткирлик ва пурвиқорлик касб этган мақоллардир. Уларнинг нечоғли тўғрилигини кейинги ўн беш асрлик тарихимиз ҳам аён кўрсатиб турибди. Бир қарашдаёқ шу ҳол кўзга яққол кўринадики, қачонки бу олти оға-ини ботирлар ўзаро тил топишиб, ҳамдам-ҳамнафас-ҳаммаслак-ҳамкор бўлиб, бир ёқадан бош чиқариб, яхлит бир бутун Турон ё Туркистон бўлиб иш кўрсалар, кўпкарига кирган учар отдек барчадан ўзиб, жаҳон халқлари тараққиётининг энг олдинги сафларига ўтиб олганлар. Турк ҳоқонлиги, қорахонийлар, газнавийлар, сомонийлар ва айниқса, темурийлар салтанатлари бунинг ёрқин мисолларидир. Мазкур оламшумул салтанатлар бағрида камол топган улуғвор маънавий-маданий обидалар, Форобий, Хоразмий, Фарғоний, Қошғарий, Югнакий, Болосоғуний, Яссавий, Бухорий, Нақшбандий, Навоий, Улуғбек каби ўнлаб, юзлаб даҳоларимиз умумтуркий маданиятимизнинг беқиёс бойликлари бўлиб қолдилар. Бу даҳоларимиз ҳозирги ўзбек, қозоқ, туркман, қирғиз, тожик ва қорақалпоқ халқлари, табиийки, барлос, қиёт, манғит, найман ва ҳоказо уруғ, элат ва қавмга мунсублиги билан эмас, аввало Буюк Турон улуси, Улуғ Туронзамин, Ота Туркистоннинг фарзандлари эканлигидан астойдил фахрланганлар. Хусусан, Аҳмад Яссавий ҳазратлари неча-неча асрлардан буён «Қуръони туркий» дея улуғланиб келинган «Девони ҳикмат» китобида «Писанд қилмас олимлар бизнинг айтган туркини» дея афсус-надомат чеккан бўлса, Алишер Навоий ҳазратлари «Турк назмида чу мен тортиб алам, Айладим бу мамлакатни яккалам» қабилидаги фахрия-байтларни битгандир. «Бу улусда кўп гуни кўрдук, вале эй ўзбеким, Дилраболикла ўзингдек шўхи раъно кўрмадук» сингари ўйноқи сатрлар муаллифи, шайхзода Отойи ҳам ўзбекка олқиш айтган, лекин унга алоҳида олинган бир эл-улус деб эмас, балки туркий улус, турк элининг таркибий бир қисми сифатида қараган.

Маҳмуд Қошғарий, Бобораҳим Машраб ё Зокиржон Фурқат Қашқарга, яъни, Шарқий Туркистонга бош олиб кетар эканлар, отамакондан ажралсалар ҳам отовдан ажралмаганлар, яъни ўзларини бегона мамлакатда сиғинди деб эмас, яхлит бир туркий улуснинг ичида, у билан бирга деб ҳис қилганлар. Хуллас, тарихимиздаги барча буюк боболаримиз ҳеч қачон ўзлари мунсуб бўлган уруғ, элат, қавм доирасида ўз қобиғига ўралиб қолмаганлар, балки ўзларини Буюк Турон — улуғ Туркистонга бевосита даҳлдор деб билганлар. Бошқача айтганда, айни шу даҳлдорликни теран ҳис қилганлари сайин ўзлари ҳам буюклик касб этиб борганлар...

Ўн беш асрлик тарихимиздаги энг мудҳиш, энг қора кунлар эса, аксинча Ота Туркистон болаларининг майдалашиб, тариқдек тирқираб, майдачуйда хонликлар ва бекликларга парчаланиб, ҳар бир хонлик ва бекликнинг «ўзи — хон, кўланкаси — майдон» бўлиб, ўз кўмочига кул тортиб, ҳар бир туркистонликнинг ўз уруғи ва ё ўз маҳалласи қобиғига маҳкам ўралиб олишидан бошланган. Бундай мудҳиш ҳол нафақат, ўзбек, балки умумтуркий романчиликнинг мустаҳкам пойдеворини қўйган буюк адибимиз Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романида санъаткорона акс эттирилгандир. Ўз хонлиги, ўз беклиги, ўз уруғининг торгина қобиғига маҳкам ўралашиб қолиш эса романда кўрсатилганидек, ана ўша уруғлар, бекликлар, хонликлар ўртасидаги ўзаро низолур-у қирғинларни, мансаб ва тож-тахт талашларини муқаррар равишда келтириб чиқарган. Мингдан-минг афсус-надоматлар бўлгайким, Ота Туркистонимизнинг ўн беш асрлик тарихида бундай мудҳиш ҳодисалар , «Ўтган кунлар» романида тасвирланганидан баттарроқ қонли қирғинларга мисоллар ҳам оз эмас.

Ўн беш асрлик тарихимизнинг яна бир, эҳтимолки, энг аччиқ сабоғи шундан иборатки, бу муқаддас Туронзамин тупроғига қадам қўйган ҳар бир босқинчи ҳамиша «бўлаклаб ташлаб ҳукмронлик қил» деган шиор остида иш кўрган. Бунда юқорида айтилган «Олтовлон ола»лигидан, «одамнинг оласи ичида»лигидан «моҳирона» фойдаланилган. Бугина эмас, Қутайба бошчилигидаги араб босқинчилари ҳам, Чингизхон бошчилигидаги мўғул босқинчилари ҳам,Нодиршоҳ бошчилигидаги Эрон босқинчилари ҳам «Турон» ва «Туркистон» атамаларидан балодан қўрққандек қўрққанлар , бу атамаларни имкон қадар четлаб ўтишга ҳаракат қилганлар. Чунончи, араб босқинчилари Туркистонни «Мовароуннаҳр», «Хуросон», ва «Хоразм» деб аташни хуш кўрган бўлсалар, мўғул босқинчилари бу заминни Чингизхон авлодлари Жўжжи, Чиғатой ва Ўзбекхонларнинг номлари билан аташни маъқул кўрганлар. Нодиршоҳ бошчилигидаги эрон босқинчилари эса бизга яна бошқачароқ уч ном, уч хонлик («Хева», «Қўқон», «Бухоро»)ни тавсия этиб, яъни, «сопини ўзидан чиқариб» кетганлар.

Черняев, Скоблеев ва Кауфман бошчилигидаги чоризм босқинчилари, айтиш мумкинки, жаҳон мустамлакачилиги тарихида мисли кўрилмаган бир «хатоликка» йўл қўйдилар: Россия империясига қарашли «Туркистон генерал-губернаторлиги»ни тузиб (Остроумовдек ақли ўткир миссионер эса «Туркистон вилоятининг газити»ни ташкил этиб!), бу қадимий заминга ўзининг азалий ва умумлашма номи — «Туркистон»ни қайта бахш этдилар. Чоризм босқинчилари йўл қўйган бу «хато» вақти келиб ўзлигини кўрсатмай қолмади, албатта. «Туркистон мухторияти»ни дашноқлар қўли билан аёвсиз маҳв этган собиқ Шўро тузуми чоризм босқинчилари йўл қўйган «хато»ни маккорона тарзда «тузатди», аста-секин, қадам-бақадам бизнинг «этимизни ўлдира борди»: аввал Туркбюро, кейинчалик Средазбюрони ташкил этиб, охир-оқибат, Туркистонни тағин бир қанча бўлакларга парчалади. Хуллас, собиқ Шўро тузуми «Турон» ва «Туркистон» атамаларини таг-туги билан йўқотиш учун нимаики қилиш мумкин бўлса, барчасини қилди. «Туркистон» сўзи шахсий таркиби туркий халқларга даҳлсиз «Туркистон ҳарбий округи» (ТуркВО»)дан бошқа бирон жойда қўлланилмайдиган бўлди. Ҳатто «Турон пасттекислиги ва «Туркистон тизма тоғлари» каби жуғрофий атамалар ҳам мустамлакачиларнинг хоҳиш-идораларига биноан «таҳрир»га учради.

Не бахтки, қадимий юртимиз, бу юртдаги бешта «иттифоқдош республика» ўз мустақилликларини амалда қўлга киритгандан кейин биз азалий ўзлигимизга қайта бошладик. Хусусан, Ўзбекистонда умумтуркий маданиятимизнинг энг буюк намояндалари Алишер Навоий ва Аҳмад Яссавийга бағишлаб бутун бошли «Навоий йили» ва «Яссавий йили» умумхалқ байрами сифатида нишонланди. Азим Тошкентимизнинг қоқ марказида янги қад ростлаган муҳташам бино кўзга тушган чўпдек бўлиб эмас, узукка қўйилган кўздек бўлиб, «Туркистон саройи» номини олди. Собиқ «Ёш ленинчи» рўзномаси «Туркистон» рўзномаси сифатида чоп этила бошлади. Шаҳар марказидаги собиқ Ленин кўчаси «Буюк Турон» номини олди... Хуллас мустақиллик шарофати билан «Турон» ва «Туркистон» атамаларини ҳеч нимадан ва ҳеч кимдан қўрқиб-ҳуркмай, бемалол фахрланиб тилга оладиган бўлдик. Ўзбекистон Олий Мажлисининг яқинда бўлиб ўтган тарихий сессиясида ҳурматли Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг оламшумул нутқида эса, «Туркистон — умумий уйимиз» деган ғоят қимматли шиор ўртага ташланди. Маҳмудхўжа Беҳбудий, Турор Рисқулов, Минавварқори каби улкан сиёсий арбобларимиз, Абдулла Қодирий, Мағжон Жумабоев, Абдулҳамид Чўлпон, Абдурауф Фитрат каби буюк адибларимиз азиз жонларини фидо қилган ягона Туркистон ғояси кейинги олти асрлик тарихимизда илк бор мустақил бир давлатнинг биринчи раҳбари, юртбошимиз тилидан баралла айтилди.

Энди ҳамма гап ўзимизда, нечоғли аҳиллигимиз, тотувлигимиз ва уюшқоқлигимизда қолиб турибди. Модомики, ота-боболаримиз уқтирганларидек, «куч — бирликда», «бирлашган ўзар» экан, биргалашиб умумий маданиятимиз ва маънавиятимизни юксалтирайлик, иқтисодиётимизни илғорлар даражасига кўтарайлик, жаҳон халқларининг тараққиёт пойгасида бирлашиб ўзайлик, қадимий Туркистон заминидаги олтовлон ола эмас, тўкис-тугал бўлайлик!

Туркистон — отамаконимизни шарафлаш бахти барчамизга муяссар бўлсин, азиз биродарлар!

ОТАУЛИ,
ёзувчи, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг масъул котиби.

Ўзбекистон касаба уюшмаларининг
XV қурултойида 1995 йил 17 мартда тасдиқланган

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИГА БИРЛАШГАН КАСАБА УЮШМАЛАРИНИНГ

УСТАВИ (НИЗОМИ)

1. Умумий қоидалар

1.1. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига* бирлашган касаба уюшмалари ишлаб чиқариш ва ноишлаб чиқариш соҳаларидаги фаолият тури бўйича умумий манфаатлар билан бирлашган, қисман иш билан банд ёки вақтинча ишсиз бўлган меҳнаткашлар, олий, ўрта махсус ва касб-ҳунар билим юртлари ўқувчилари, ишламайдиган нафақачилар, аҳоли бошқа қатламларининг** меҳнат ва ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқлари ҳамда манфаатларини муҳофаза қилиш учун тузилган кўнгилли жамоат ташкилотидир.

1.2. Касаба уюшмалари касб, ишлаб чиқариш, ҳудудий ишлаб чиқариш, тармоқ, тармоқлараро ҳудудий тартиб бўйича тузилади. Касаба уюшмалари ўз мақсадлари ва вазифаларига мувофиқ бошқа давлатларнинг касаба уюшмалари билан ҳамкорлик қиладилар, халқаро касаба уюшмалари бирлашмалари ва бошқа ташкилотларга аъзо бўладилар.

Касаба уюшмалари ўз фаолиятларини Ўзбекистон Республикасининг «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонуни Ўзбекистон Республикасининг «Жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги Қонуни бошқа қонуний ҳужжатлар, мазкур Устав, тармоқ касаба уюшмалари Уставлари, шунингдек инсон ҳуқуқлари ва эркинлиги Декларациясига ва мазкур Уставга асосан амалга оширади.

2. Касаба уюшмаларининг мақсад ва вазифалари

2.1. Касаба уюшмаларининг бош вазифаси касаба уюшмалари аъзолари, меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзоларини меҳнат, ижтимоий, иқтисодий, маънавий, ақлий ҳуқуқлари ва манфаатларини муҳофаза қилишда ҳаракат бирлигини амалга оширишдан иборатдир.

2.2. Касаба уюшмалари:

Миллатидан ва диний эътиқодидан қатъий назар ҳар бир фуқаронинг меҳнат қилиш, ишни, касбни эркин танлаш, яхши меҳнат шароити ва ишсизликдан ҳимоя қилинишга бўлган конституциявий ҳуқуқларига риоя этилишига;

меҳнатга ҳақ тўлаш ва меҳнат режимининг ижтимоий-адолатли системасини жорий этишга;

инсоннинг маънавий ва жисмоний куч-ғайратини оширишга ёрдам берадиган бўш вақтдан оқилона фойдаланишга;

ишлаб чиқаришнинг ривожланиш даражасига биноан ходимларнинг малакасини ошириш ва касб жиҳатидан қайта тайёрлашга;

меҳнат қонунчилиги, меҳнатни атроф-муҳитни муҳофазалаш қонунлари, қоидалари ва нормаларига риоя этилишига;

меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш учун база яратиш ва маблағ ажратиш, жисмоний тарбияни ривожлантиришга;

ижтимоий ҳамкорликни мустаҳкамлаш мақсадларида жамоа шартномалари ва битимлари тузилишига, уларнинг бажарилиши устидан назоратни амалга оширишга;

давлат органлари ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда ишлаб меҳнаткашларнинг меҳнат, ижтимоий, иқтисодий ва маънавий ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш учун қонун ҳамда бошқа норматив ҳужжатлар қабул қилиш, барқарорлик, ҳамжиҳатлик ва фуқаролар тотувлигини сақлаб қолишга эришадилар.

3. Касаба уюшмаларининг аъзолари, уларнинг ҳуқуқлари ва вазифалари

3.1 Касаба уюшмасига аъзо бўлиш ихтиёрийдир. Касаба уюшмалари Уставини тан олувчи ва унинг талабларини бажарган ҳамда аъзолик бадалларини мунтазам тўлаб турган ҳар бир фуқаро касаба уюшмаси аъзоси бўлиши мумкин.

Касаба уюшмаси аъзолигига якка тартибда, кирувчининг аризасига биноан касаба уюшмаси гуруҳи ёки цех ташкилоти мажлисида, агар улар бўлмаса, бошланғич ташкилот мажлисида қабул қилинади.

3.2. Касаба уюшмасига аъзолик бир ташкилотдан бошқа ташкилотга ўтганда, шунингдек ишлаб чиқариш, ёки меҳнат фаолиятини вақтинча ёҳуд бутунлай тўхтатганда касаба уюшмаси ташкилоти билан алоқасини узмаслик шарти билан сақланиб қолинади.

Вақтинчалик чет элга ишга кетган касаба уюшмаси аъзолари учун аъзолик қайтиб келгунича сақланади.

3.3. Касаба уюшмаси аъзолари:

Меҳнат муносабатларига оид масалалар юзасидан мулк шаклларидан қатъий назар давлат, суд ва хўжалик органларида касаба уюшмаларининг ҳуқуқий ёрдамини олиш;

касаба уюшмалари идораларига сайлаш ва сайланиш;

касаба уюшмаларининг тадбирларида иштирок этиш, ўз фикрини эркин баён қилиш, ўз фаолияти ва хулқ-атворига тааллуқли масала кўриб чиқилаётган мажлислар, йиғилишлар, конференцияларда шахсан иштирок этиш;

юқори касаба органларига мурожаат этиш;

касаба уюшмалари шифохоналарида, санаторий-курортларида, санаторий-профилакторийларида, дам олиш базаларида, болаларни соғломлаштириш лагерларида даволаниш ва дам олиш учун имтиёзли тарифлар бўйича йўлланмалар олиш, касаба уюшмалари маданият муассасалари, спорт иншоотларидан фойдаланиш;

касаба қўмитаси ҳузуридаги ўзаро ёрдам кассасига аъзо бўлиш;

касаба уюшмаларининг идоралари белгилаган тартибда моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилиш ҳуқуқига эга.

3.4. Касаба уюшмаси аъзолари:

Устав ва касаба уюшмалари органларининг қарорларини бажаришга;

бошланғич касаба ташкилоти фаолиятида иштирок этишга;

жамоа шартномалари ва битимлар бўйича мажбуриятлар бажарилишига кўмаклашишга;

аъзолик бадалларини тўлаб боришга мажбурдирлар.

3.5. Устав талабларини бажармаган касаба уюшмаси аъзосига жамоа жазоси берилиши, ҳатто касаба уюшмаси сафидан чиқарилиши мумкин. Касаба уюшмасидан чиқариш ва жазо бериш тўғрисидаги қарор касаба уюшмаси сафига қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган орган ёки юқори касаба уюшмаси органи томонидан қабул қилинади. Агар қарор учун мажлисда сайлаб қўйиладиган орган йиғилишида қатнашганларнинг 2/3 қисми овоз берса у қабул қилинган ҳисобланади.

Жазо бериш ёки касаба уюшмаси аъзолигидан чиқариш тўғрисидаги қарор устидан икки ой ичида юқори касаба уюшмаси органларига шикоят қилиниши мумкин.

Касаба уюшмаси аъзосидан жазони олиб ташлаш масаласи тегишли касаба уюшмаси мажлиси ёки органи томонидан жазо берилганидан камида уч ойдан кейин кўриб чиқилади. Жазо берилган кундан кейин бир йил ўтганидан сўнг касаба уюшмаси аъзосининг жазоси йўқ ҳисобланади.

Касаба уюшмасидан ўчирилган одам камида бир йилдан кейин умумий асосларда яна касаба уюшмаси аъзолигига қабул қилиниши мумкин.

4. Касаба уюшмаларининг ташкилий тузилиши

4.1. Касаба уюшмалари:

касаба уюшмаларининг қуйидан юқоригача барча раҳбар идораларини сайлаб қўйиш;

касаба уюшмалари органлари ўз ташкилотлари ва юқори касаба уюшмаси органлари олдида ҳисобот бериш;

барча ташкилотлар ва сайланма касаба идоралари ишида коллегиаллик, ошкораликка амал қилиш;

қарорлар қабул қилиш чоғида мунозара эркинлигини таъминлаш;

юқори касаба уюшмалари органларининг ўз компетенциялари доирасида қабул қилган қарорларини мажбурий бажарилиши қоидалари асосида ташкил этилади ва ўз фаолиятини йўлга қўядилар.

4.2. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига бирлашган Ўзбекистон касаба уюшмаларининг структурасини бошланғич касаба уюшмалари ташкилотлари, касаба уюшмалари район, шаҳар, вилоят, республика тармоқ комитетлари ва Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар ва вилоятлар уюшмалараро бирлашмалари, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерация кенгаши ташкил этади.

Касаба уюшмаларининг бошланғич ташкилотлари

4.3. Бошланғич касаба уюшмалари ташкилотлари касаба уюшмаларининг асоси ҳисобланади. Улар мулк шаклларидан қатъий назар, бир корхонада, муассасада, ташкилотда ишлайдиган ёки билим юртида ўқийдиган камида уч касаба уюшмаси аъзоси бўлса тузилади.

Бошланғич ташкилотни тузиш ва касаба уюшмасига кириш тўғрисидаги қарор касаба уюшмаси аъзоларининг таъсис йиғилиши (конференцияси) томонидан қабул қилинади, бу тўғрида ўн кунлик муддат ичида юқори касаба идорасига маълумот бериб қўйилади.

Бирлашмада ягона касаба ташкилоти ёки касаба қўмиталари раисларининг кенгашини тузиш тўғрисидаги қарор касаба уюшмасининг Марказий Қўмитаси томонидан қабул қилинади.

Касаба қўмитасининг қарорига биноан бошланғич ташкилот таркибида таркибий бўлинмалар бўйича цех касаба ташкилотлари, профгруппалар тузилади.

Касаба уюшмаси йиғилиши (конференцияси) бошланғич ташкилотнинг олий органи ҳисобланади.

Бошланғич, цех касаба ташкилотларида йиғилишлар заруриятига қараб, лекин йилига камида бир марта ўтказилади.

Касаба ташкилотининг умумий йиғилишларини чақириш имкони бўлмаган бошланғич, цех ташкилотларида ўша муддатларда конференциялар, смена йиғилишлари ўтказилиши мумкин.

* — бундан буён «касаба уюшмалари» деб юритилади.
** — бундан кейин «меҳнаткашлар» деб юритилади.

Кундалик ишларини олиб бориш учун касаба уюшмаси мажлисида (конференцияда) қуйидагилар 5 йил муддатга сайланади:

касаба уюшмаси гуруҳларида *— касаба уюшмаси гуруҳ ташкилотчиси;

15 тагача касаба уюшмаси аъзосини бирлаштирган бошланғич касаба уюшмаси ташкилотида касаба уюшмаси ташкилотчиси, унинг ўринбосари;

15 ва ундан кўп касаба уюшмаси аъзоларини бирлаштирган бошланғич цех касаба уюшмаси ташкилотида касаба уюшмаси комитети, цех комитети ва тафтиш комиссияси (ўз мустақил бюджетига эга бўлган цех касаба уюшмаси ташкилотларида).

Касаба уюшмалари органларида гуруҳ ташкилотчиларини, касаба уюшмалари ташкилотчиларини сайловини муддатдан илгари ўтказиш касаба уюшмаси ташкилотининг бирлаштирувчи касаба уюшмаси аъзоларининг камида учдан бир қисмининг талабига ёки юқори касаба уюшмаси органининг қарорига биноан ўтказиш мумкин.

4.4. Бошланғич касаба ташкилоти ва унинг сайланма идораси:

меҳнаткашларнинг ва соғломлаштириш соҳаларида қонуний ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш;

меҳнат жамоаси номидан иш берувчилар билан жамоа шартномасини тузади ва унинг бажарилишини назорат қилади;

меҳнат жамоасини ижтимоий ривожлантиришнинг жорий ва истиқболли режаларини ишлаб чиқишда, жамоа мунозараларини ҳал этишда қатнашадилар;

ўз ихтиёрида қолдирилган маблағлар доирасида касаба уюшмаси бюджетини ва уни сарфлаш сметасини тасдиқлайди;

меҳнаткашларни ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш, меҳнат муҳофазаси, оммавий-спорт ишлари, спорт иншоотларини таъминлаш ва уларни қуриш учун маблағ топиш ва уларни сарфлашда қатнашади;

касаба уюшмаси йиғилишлари, конференциялари, съездлари, юқори касаба идораларининг қарорлари бажарилишини ташкил этадилар;

Район, шаҳар, вилоятлар, Қорақалпоғистон Республикаси касаба уюшмалари комитетлари.

4.5. Касаба уюшмалари район, шаҳар, вилоят, Қорақалпоғистон Республикаси комитетларини ташкил этиш тўғрисидаги қарор бошланғич ташкилотларнинг ташаббуси билан тармоқ касаба уюшмалари марказий комитетлари томонидан қабул қилинади.

Уларнинг ваколатлари ва функциялари тармоқ касаба уюшмалари уставлари билан белгиланади. Уларни маблағ билан таъминлаш тартибини, структураси ва штатларини тармоқ касаба уюшмалари марказий комитетлари белгилайди.

Республика тармоқ касаба ташкилотлари

4.6. Республика тармоқ касаба ташкилотлари ўз уставлари, низомлари, дастурлари ва бошқа ҳужжатларини қабул қилишади.

Съездлар республика тармоқ касаба уюшмаларининг юқори органи бўлиб, улар касаба уюшмалари марказий комитетлари томонидан беш йилда камида бир марта чақирилади. Уни чақириш, вакиллар нормаси, кун тартиби тўғрисида камида икки ой олдин хабардор қилинади.

Навбатдан ташқари съездлар марказий республика комитетлари томонидан ёки касаба уюшмаси аъзолари учдан бир қисмининг талаби билан чақирилади.

Уни чақириш, вакиллар нормаси ва таклиф этилаётган кун тартиби тўғрисида камида бир ой олдин маълум қилинади.

Съезд ваколатига:

Марказий қўмиталар, тафтиш комиссияларининг фаолияти тўғрисидаги ҳисоботларни тинглаш, касаба уюшмаларини ташкил этиш ва тугатиш уставлар, низомлар, дастурий ҳужжатлар қабул қилиш, шунингдек, уларни ўзгартириш;

касаба уюшмалари марказий қўмиталарини, тафтиш комиссияларини сайлаш;

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши таркибига вакиллар сайлаш масалалари киради.

4.7. Марказий қўмиталар съездлар орасида тармоқ касаба уюшмаларининг раҳбарий идоралари ҳисобланиб, съездларда беш йиллик муддат билан сайланадилар.

Марказий қўмиталарнинг мажлислари заруриятига қараб, лекин йилда камида бир маротаба ўтказилади.

Марказий қўмиталар:

Ўзбекистон касаба уюшмалари, тармоқ касаба уюшмалари съездлари, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши, Кенгаш раёсати қарорлари бажарилишини таъминлайдилар;

мулк шаклидан қатъий назар, давлат ва жамоа идораларида, хўжалик таркибларида касаба ташкилотлари ҳуқуқлари ва манфаатларини, ўз аъзоларининг қонуний талабларини ҳимоя қиладилар;

республика хўжаликни бошқарув идораларининг тармоқларини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш давлат дастурларини тайёрлаб, кўриб чиқиш билан боғлиқ ишларида иштирок этадилар:

тегишли вазирликлар, идоралар, мулк туридан қатъий назар ассоциациялар, бошқа хўжалик идоралари билан тармоқ меҳнаткашларига тааллуқли ижтимоий-иқтисодий муаммолар бўйича битимлар тузадилар;

касаба уюшмалари ташкилотлари фаолиятига раҳбарлик қилади ва ўз ишларини бажаришда уларга амалий ёрдам беради;

техник ва меҳнат ҳуқуқи нозирликларига раҳбарликни амалга оширадилар, меҳнат муҳофазаси ва сиҳат-саломатлик масалалари бўйича нормаловчи ҳужжатларни ишлаб чиқишда иштирок этадилар, ишлаб чиқаришда уларга риоя этилишини назорат қиладилар;

хўжалик идораларининг амалдаги қонунчиликни бузиб қабул қилган бошқарувга тааллуқли қарорлари белгиланган тартибда бекор қилинишига эришадилар;

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ҳукумат билан тузадиган битимга қўшиш учун таклифлар киритадилар;

касаба уюшмаси ходимларини ўқитишни ташкил этадилар, касаба уюшмаси фаолиятининг ижобий тажрибасини умумлаштириб, оммалаштирадилар;

ўз олдиларига қўйилган мақсадларга эришиш учун Федерациянинг кенгаши ва касаба уюшмалари ҳудудий кенгашлари (бирлашмалари) билан ҳамкорлик қиладилар;

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерация кенгаши билан келишган ҳолда касаба уюшмаларининг тизимини белгилайдилар;

марказий қўмита раиси ўринбосарлари ва зарур бўлганида раисни сайлайди ва вазифасидан бўшатади;

марказий республика қўмиталари мажлислари ўртасида жорий масалаларни ҳал қилиш учун раёсатларни сайлайдилар ва уларнинг ваколат доирасини белгилаб қўядилар;

касаба уюшмаси бюджетини тасарруф этади;

меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзолари соғломлаштириш, шунингдек физкультура-оммавий ишлар учун Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раёсати белгилаган маблағларни сарфлашда иштирок этадилар.

Район (шаҳар)** мувофиқлаштирувчи кенгашлари

4.8. Бошланғич касаба уюшмалари ташкилотларининг ташаббуси ва Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раёсатининг розилиги билан касаба уюшмаларининг район (шаҳар) мувофиқлаштирувчи кенгашлари тузилиши мумкин, улар тўғрисидаги низом Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раёсати томонидан тасдиқланади.

Вилоят (Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри) уюшмалараро касаба ташкилотлари

4.9. Вилоятлар (республика, шаҳар) ҳудудида жойлашган вилоят, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар касаба уюшмаси ташкилотлари тармоқ касаба уюшмалари бирлашмалари ўз фаолиятларини мазкур Устав, ўз дастурий ҳужжатлари, низомлари асосида амалга оширадилар.

Вилоят (Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри) уюшмалараро касаба ташкилотларининг олий органи конференция бўлиб, у беш йилда камида бир маротаба чақирилади. Конференцияни чақириш вакиллик нормаси ва кун тартиби икки ой илгари маълум қилинади. Навбатдан ташқари конференциялар кенгашлар ёки тегишли уюшмалараро касаба ташкилоти таркибига кирувчи ташкилотларнинг учдан бир қисми талабига мувофиқ чақирилади. Уни чақириш ва кўзда тутилаётган кун тартиби камида бир ой илгари маълум қилинади.

Конференциялар:

Вилоят, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгашлари, тафтиш комиссияларининг фаолияти тўғрисидаги ҳисоботларни тинглаш;

низомлар ва дастурий ҳужжатларни қабул қилиш, шунингдек, уларга ўзгартиришлар киритиш;

раисларни, кенгашлар ва тафтиш комиссиялари аъзоларини сайлаш;

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши таркибига вакиллар сайлаш ваколатларига эгадир.

4.10. Вилоятлар (Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар) кенгашлари, вилоятлар (Қорақалпоғистон Республика, Тошкент шаҳар) уюшмалараро касаба ташкилотлари бирлашмаларининг конференциялар ўртасидаги раҳбарий органи бўлиб, улар 5 йил муддатга сайланади.

Кенгашларнинг мажлислари заруриятига қараб, лекин йилда камида бир марта ўтказилади.

* — агар касаба гуруҳи мавжуд бўлса, касаба гуруҳининг ташкилотчиси ва бошқа сайланма фаол бир йилдан ортиқ бўлмаган муддатга сайланади.
** — Фақат вилоят қарамоғидаги шаҳарларда.

Касаба уюшмалари (бирлашмалари) кенгашлари:

тармоқ касаба уюшмалари фаолиятини бирлаштиради ва мувофиқлаштириб туради, мувофиқлаштирувчи кенгашлар ишига раҳбарлик қилади;

Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар ва вилоятларнинг давлат ҳокимияти ҳамда бошқарув идораларида тармоқ касаба уюшмаларининг иқтисодий-ижтимоий ҳуқуқлари ва манфаатларини ифодалаб, ҳимоя қиладилар;

ижтимоий-иқтисодий масалалар бўйича вилоятлар ҳокимиятлари (Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Тошкент шаҳар ҳокимияти) билан битимлар тузади ва уларнинг амалга оширилишига эришадилар;

меҳнат, иш билан бандлик, маиший, турмуш, соғломлаштириш, маданият ва бошқа масалалар бўйича таклифлар киритадилар, уларнинг бажарилишига эришадилар;

ишчи кадрларни касб жиҳатидан тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ташкил этилишига эришадилар;

аҳолининг турли гуруҳлари ва қатламлари турмуш даражасини ўрганадилар, аҳоли даромадлари нисбатини тартибга солиш ва халқ истеъмол буюмлари ҳамда хизматлари нархининг ўсиш индекси бўйича таклифларни тайёрлашда иштирок этадилар;

ҳокимиятлар билан биргаликда корхоналар, муассасалар, ташкилотлар томонидан уй-жойни ҳисобга олиниши ҳамда тақсимланишини назорат қиладилар, минтақада ижтимоий инфраструктурани ривожлантириш режаларини шакллантиришда иштирок этадилар;

касаба ташкилотларига услубий, ташкилий маслаҳат, ҳуқуқий ёрдам кўрсатадилар, касаба кадрлари ва фаолларини ўқитишни ташкил этадилар, уюшмалараро тадбирларни амалга оширадилар;

умумий мақсадлар йўлида касаба уюшмалари марказий қўмиталари билан ўзаро ҳамкорликда иш олиб борадилар;

кенгашга (бирлашмага) бўйсунувчи, жисмоний тарбия, спорт, маданий-тарбиявий ва соғломлаштириш ишлари билан шуғулланадиган ташкилотлар фаолиятига раҳбарлик қиладилар;

касаба уюшмаси бюджетининг бир қисмини тасарруф этадилар;

меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш юзасидан ишларни ташкил этади, шунингдек, техник, ҳуқуқий меҳнат нозирлари ва ишончли шифокорлар ишига раҳбарлик қилади, уларни мувофиқлаштириб турадилар;

кенгаш раиси ўринбосарларини, зарур бўлганида раисни сайлайди ва вазифасидан бўшатадилар;

Ўзбекистон касаба уюшмалари съезди, уюшмалараро конференциялар, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши, Кенгаш раёсати қабул қиладиган қарорлар бажарилишини таъминлайдилар;

кенгашларнинг мажлислари оралиғидаги муддатда жорий масалаларни ҳал этиш учун раёсатларни сайлайдилар ва уларнинг ваколатлари доирасини белгилаб берадилар.

5. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

5.1. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси* — мазкур Уставни эътироф этувчи тармоқ, уюшмалараро ҳудудий ва бўлак касаба уюшмаларини республика меҳнаткашларининг касб, меҳнат ижтимоий-иқтисодий ва маънавий манфаатларини рўёбга чиқариш ва муҳофаза қилишни мувофиқлаштириш ҳамда таъминлаш мақсадларида кўнгилли асосларда бирлаштирувчи ўз-ўзини бошқарувчи жамоат ташкилотидир.

5.2. Федерацияга янги аъзолик ташкилотларини қабул қилиш уларнинг қарорлари ва Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раёсатига ёзма мурожаатномалари асосида амалга оширилади. Қабул тўғрисидаги илтимос рад этилган тақдирда бу масала кирувчи ташкилот томонидан Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгашида кўриб чиқиш учун киритилиши мумкин.

5.3. Аъзолик ташкилотлари:

ўз уставлари, дастурий, норматив ва мазкур Устав принципларига зид келмайдиган бошқа маҳаллий характердаги ҳужжатларни қабул қилиш;

ўз вакилларини Федерация кенгашига юбориш, уларни чақириб олиш ва ўзгартириш;

Федерациянинг сайланма идораларига касаба уюшмаси фаолиятининг ҳар қандай масалалари бўйича мурожаат қилиш ҳамда изоҳлар, ахборотлар олиш, зарурият туғилган тақдирда — қўйилган масалаларни ҳал этишда қўллаб-қувватланиш;

ҳужжатларнинг лойиҳаларини съездлар ва Федерациянинг сайланма идораларида кўриб чиқиш учун тақдим этиш ҳуқуқларига эгалар.

5.4. Аъзолик ташкилотлари:

Федерациянинг сайланма идораларининг мазкур Уставига мувофиқ қабул қилинган қарорларини бажариш;

Федерация кенгаши белгилаган миқдорда ва тартибда Федерация фаолияти, мақсадли жамғармалари дастурига бадалларни ўз вақтида ўтказиб туришга мажбурдирлар.

5.5. Федерациянинг органлари бўлиб:

Федерациянинг кенгаши;

Федерациянинг тафтиш комиссияси;

Федерация кенгашининг Раёсати Федерациянинг органлари ҳисобланадилар.

5.6. Ўзбекистон касаба уюшмаларининг беш йилда камида бир марта ўтказиладиган съезди Федерациянинг олий органи ҳисобланади, съезд Федерация кенгаши таклифига мувофиқ чақирилади. Уни чақириш, вакиллик меъёри ва кун тартиби тўғрисида камида уч ой олдин маълум қилинади. Ўзбекистон касаба уюшмаларининг навбатдан ташқари съезди Федерация кенгаши томонидан ёки аъзолик ташкилотларининг камида учдан бир қисми талабига биноан чақирилади. Уни чақириш ва кўзда тутилаётган кун тартиби тўғрисидаги қарор камида бир ярим ой илгари эълон қилинади.

Съезд ваколатига:

Федерацияни ташкил этиш ва тугатиш;

устав ва ҳаракат дастурини қабул қилиш, шунингдек уларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш;

Федерация раисини, унинг биринчи ўринбосарини, шунингдек, Федерация кенгаши аъзоларини сайлаш, белгиланган нормага мувофиқ аъзо ташкилотлари томонидан бевосита вакиллик қоидасига биноан сайланган Федерация кенгаши аъзолари ваколатини тасдиқлаш;

Федерациянинг тафтиш комиссиясини тузиш унинг ваколатини белгилаш ва ҳисоботларни тасдиқлаш;

аъзолик ташкилотларининг эътирозларини кўриб чиқиш масалалари киради.

5.7. Федерация кенгаши съездлари орасидаги муддатда Федерациянинг раҳбарий органи ҳисобланади. У ҳар бир аъзо ташкилотдан бевосита, тўғридан-тўғри иккитадан вакил юбориш йўли билан шакллантирилади.

Федерация кенгашига вакиллар Федерация аъзолари бўлган ташкилотларнинг съездлари, конференциялари ва мажлисларида кўрсатилади. Уларни чақириб олиш ёки алмаштириш ҳам шу тартибда амалга оширилади;

Федерация кенгаши таркибига шунингдек Федерация раиси, унинг биринчи ва бошқа ўринбосарлари, съездда сайланган аъзолари киради;

Федерация раиси айни вақтда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ва унинг раёсат раиси ҳам ҳисобланади.

Федерация кенгашининг мажлиси заруриятга қараб, лекин йилида камида бир марта чақирилади.

5.8. Федерация кенгаши:

Ўзбекистон касаба уюшмалари съездларининг қарорларини бажарилишини ташкил этади;

уюшмалараро ва минтақалараро вазифаларни ҳал этишда аъзолик ташкилотларининг фаолиятини мувофиқлаштиради;

қонунчиликда касаба уюшмалари учун бериб қўйилган ҳуқуқларни рўёбга чиқаради;

барча даражадаги касаба уюшмалари ташкилотларида ягона молия сиёсати ва интизомини белгилайди ҳамда ўрнатади;

зарур ҳолларда, чунончи Республикада янги қонунлар қабул қилинганда, ушбу Уставга навбатдаги съездда тасдиқлаш билан ўзгаришлар киритади.

Федерация кенгаши Раёсатини сайлайди;

Федерация кенгашига янгидан вакил қилинганларнинг ваколатларини тасдиқлаш, шунингдек, Федерация кенгаши Раёсати аъзоларини сайлаш ва алмаштириш ҳуқуқига эга;

Федерациянинг халқаро сиёсати стратегиясини белгилайди, аъзо ташкилотларнинг халқаро фаолиятини мувофиқлаштиради;

Федерация кенгаши Раёсатининг ҳисоботларини тинглайди, аъзолик ташкилотлари ўртасидаги келишмовчиликларни кўриб чиқиб, ҳал қилади;

зарурият туғилганда касаба уюшмаси фаолиятининг йўналишлари бўйича комиссияларни ташкил этади;

ўз матбуот нашрларига эга бўлади ва ноширлик ишини амалга оширади, оммавий ахборот воситалари орқали жамоатчиликка ўз фаолияти тўғрисида ахборот беради, касаба уюшмаларининг ягона ахборот хизматини ривожлантиради;

Федерация кенгаши Раёсатининг Федерацияга янги аъзолар қабул қилиш ва ундан чиқариш тўғрисидаги қарорларини тасдиқлайди;

халқаро касаба марказларига Федерация вакилларини сайлайди ва улар билан ўзаро муносабатлар принципини белгилайди;

раис ўринбосарларини, зарурият туғилганда — Федерация кенгаши раисини, унинг биринчи ўринбосарини сайлайди ва озод қилади;

Касаба уюшмалари мулкини тасарруф этиш, фойдаланиш, унга эгалик қилиш масалалари бўйича норматив хусусиятга эга бўлган қарорлар қабул қилади, аъзолик ташкилотлари бериб қўйган бошқа вазифаларни амалга оширади.

* — бундан буён «Федерация» деб юритилади

5.9. Раёсат таркибига Федерация раиси, унинг биринчи ва бошқа ўринбосарлари, республика тармоқ ва уюшмалараро ҳудудий бирлашмадан тенг миқдордаги вакиллар киради. Бундан ташқари, Раёсат таркибига давлат органлари, хўжалик, жамоат бирлашмаларининг вакиллари ҳам сайланишлари мумкин.

Раёсат мажлислари заруриятига қараб, лекин ҳар чоракда камида бир марта ўтказилади.

Федерация кенгаши Раёсати ўз ваколатлари доирасида ҳаракат қилиб:

Федерациянинг вакили бўлади;

Федерация кенгаши мажлисларида муҳокама қилинадиган масалалар бўйича материалларни тайёрлайди ва тақдим этади, қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини ташкил этади ва ижрони назорат қилади;

аъзолик ташкилотлари ва хорижий касаба марказлари билан алоқада бўлиб туради;

давлат ҳокимияти идораларида аъзолик ташкилотлари киритган муҳофаза талабларини қўллаб-қувватлайди, меҳнаткашларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини муҳофаза қилиш учун қонунларда кўзда тутилган ҳуқуқлардан фойдаланади;

аҳолининг иш билан бандлиги ҳолатини таҳлил қилади ва ҳукумат органлари ишсизликни қисқартириш ҳамда вақтинча бўшаб қолган меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш дастурларини ишлаб чиқишлари ва амалий иш қилишларига эришади;

Федерация номидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси билан меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини муҳофаза қилиш бўйича музокаралар олиб боради ва битимлар тузади, уларнинг бажарилишини ташкил этади;

давлат ва мулк шаклидан қатъий назар хўжалик бошқарув органларининг меҳнаткашлар ҳақ-ҳуқуқлари ва манфаатларини камситувчи ҳамда қонунларга зид қарорларини бекор қилиш, тўхтатиб қўйиш ёки уларни ўзгартирилишига эришади;

минтақавий ва тармоқ касаба уюшмалари кадрларини шартнома асосларида тайёрлашни таъминлайди;

Федерация кенгашининг молия хўжалик фаолиятини амалга оширади ва унинг якунлари тўғрисида ҳар йили Федерация кенгашига ҳисобот беради;

маданият, дам олиш, физкультура, спорт ва уюшмалараро бошқа объектларни қуришда ягона буюртмачи сифатида иш кўради;

Федерация кенгаши бюджетини, меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш, жисмоний тарбия ҳамда спортни ривожлантириш учун Федерация мақсадлари ва вазифаларига мувофиқ ажратилган бюджетни тасдиқлайди;

Федерация қарамоғидаги муассасалар, ташкилотлар ва корхоналар фаолиятини йўналтиради ва назорат қилади;

Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерациясига янги аъзолар қабул қилиш ёки ундан чиқиш тўғрисидаги аризаларни кўриб чиқади ва кейинчалик Федерация кенгаши томонидан тасдиқланувчи қарорлар қабул қилади:

Федерация кенгашига бўйсунувчи бўлинмалар раҳбарларини тасдиқлайди;

Федерация кенгашини чақиради; мажлис кун тартибини таклиф қилади ҳамда уни ўтказиш вақти ва жойини белгилайди;

статистик ва бошқа ахборотлар доирасини, уни аъзолик ташкилотлари томонидан Федерация кенгашига тақдим этиш даврийлигини белгилайди;

республика ижтимоий муҳофаза, ўқитиш, мулк ва бошқа фондларини тузади;

Федерация кенгаши девони вазифалари тизимини иш тартиби ва иш ҳақи фондини тасдиқлайди;

зарурият туғилганида Федерация кенгаши Раёсатининг Ижроия Қўмитасини тузади ва унинг ваколатларини белгилайди.

5.10. Федерация кенгашининг раиси:

Федерация вакили бўлади;

Федерация сайланма ишига раҳбарлик қилади;

Федерация кенгаши Раёсати белгилаган пул маблағларини тасарруф этади;

Федерация кенгаши девонини шакллантиради;

Федерация сайланма идоралари унга юкланган бошқа вазифаларни бажаради.

6. Ўзбекистон касаба уюшмалари съездлари, конференцияларида, сайланма идораларининг йиғилишлари ва мажлисларида қарор қабул қилиш ва овоз бериш усули

6.1. Касаба уюшмалари съездлари, конференцияларида делегатларнинг камида 2/3 қисми иштирок этгандагина улар ҳуқуқли ҳисобланади.

6.2. Касаба уюшмалари йиғилишлари уларнинг ишида мазкур ташкилот аъзоларининг ярмидан кўпи иштирок этган тақдирда ҳуқуқли ҳисобланади.

6.3. Делегатлар, иштирокчилар ёки аъзоларнинг ярмидан кўпроғи қўллаб овоз берган касаба уюшмалари съездлари, конференциялари, сайланма органлари йиғилишларининг қарорлари қабул қилинган ҳисобланади.

6.4. Овоз бериш усули (очиқ ёки ёпиқ) съездлар, конференцияларнинг делегатлари, йиғилиш иштирокчилари, касаба уюшмалари сайланма органлари аъзолари томонидан белгиланади.

7. Ўзбекистон касаба уюшма ташкилотининг назорат-тафтиш (тафтиш) комиссиялари

7.1. Касаба уюшмаси ташкилотларининг назорат-тафтиш (тафтиш) комиссиялари мустақил органлар бўлиб, улар касаба уюшмаларининг тегишли сайлаб қўйиладиган органлари билан бир вақтда йиғилишларида, конференцияларда, съездларда ўша муддатга ва ўша тартибда раис, унинг ўринбосари ва комиссия аъзолари таркибида сайланади, уларни сайлаган орган олдида ҳисобот беради.

Назорат-тафтиш (тафтиш) комиссиялари ўз фаолиятида мазкур Уставга, тармоқ касаба уюшмалари уставларига, касаба уюшмалари тегишли съездлари, конференциялари, томонидан тасдиқланадиган Низомларга амал қиладилар.

8. Касаба уюшмаларининг маблағлари ва мулклари

8.1. Касаба уюшмаларининг маблағлари уюшма аъзоларининг кириш ва аъзолик бадалларидан, ишлаб чиқариш, хўжалик, ноширлик ва қонун рухсат этувчи бошқа фаолият тушумларидан иборатдир.

Касаба уюшмалари Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунларига биноан мулк эгаси ҳуқуқи билан маблағлар ва мол-мулкларга эга бўладилар, улардан фойдаланадилар ва уларни тасарруф этадилар.

8.2. Кириш ва аъзолик бадаллари ойлик иш ҳақи, стипендиянинг бир фоиздан кам бўлмаган миқдорда белгиланади.

Ишламайдиган нафақачилар, вақтинча ишини тўхтатган шахслар белгиланган энг кам нафақа, иш ҳақининг бир фоизи миқдорида бадал тўлайдилар.

Стипендия олмайдиган талабалар, 3 ёшгача бўлган фарзанд тарбияси билан банд бўлганлар бадал тўлашдан озод қилинадилар.

Деҳқон (фермер) хўжаликларининг эгалари ва индивидуал меҳнат фаолияти билан шуғулланадиган шахслар аъзолик бадалларини йилига бир марта, уларни даромад декларациясида кўрсатилган сумманинг камида бир фоизи миқдорида тўлайдилар.

8.3. Касаба уюшмалари ўз маблағларидан ўз фаолиятларини таъминлаш учун фойдаланадилар ва уларни тасдиқланган бюджетларга биноан сарфлайдилар.

8.4. Касаба уюшмалари Қонунда кўзда тутилган тартибда ишлаб-чиқариш-хўжалик, ташқи иқтисодий, банклар, суғурта ва акциядорлик жамиятлари, компаниялар, ўзининг ва қўшма корхоналар барпо қилиш, бир мақсадга қаратилган фондлар ташкил этиш ҳуқуқига эга. Бу фаолиятдан келиб тушадиган даромадлар Устав фаолиятига йўналтирилади.

8.5. Федерация кенгаши Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги касаба уюшмалари мол-мулкининг тўла ваколатли эгаси ҳисобланади.

Мулкчилик объектларига бинолар, иншоотлар, механизмлар, асбоб-ускуналар, транспорт ва техник воситалар, инвентар, маданий-маърифий, физкультура-спорт ва соғломлаштириш буюмлари, пул маблағлари, қимматли қоғозлар, корхоналар ва хўжаликлар, бошқа моллар киради.

9. Ўзбекистон касаба уюшмалари идораларининг юридик шахс сифатидаги ҳуқуқлари

Касаба уюшмалари комитетлари, район, шаҳар, вилоятлар (республика) комитетлари, тармоқ касаба уюшмалари марказий комитетлари, ҳудудий уюшмалараро касаба уюшмаси органлари, Федерация кенгаши юридик шахслар ҳисобланади. Улар ўз муҳри, штамплари, бланкалари, банкларда ҳисоб-китоб рақамларига эга бўладилар.

Федерация республика тармоқ касаба уюшмалари белгиланган тартибда рўйхатга олинган ўз рамзларига эга бўлишлари мумкин.

10. Федерация фаолиятини тўхтатиш тартиби

10.1. Федерациянинг фаолияти қонуний тартибда съезд қарори бўйича тўхтатилиши мумкин. Тугатилаётганда мулкдан Уставда белгиланган мақсадларда фойдаланади.

Федерация кенгаши манзили:

Ўзбекистон Республикаси, 700165, Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, 24-уй.

ОИЛА ДАВРАСИДА

ОДАМИЙЛИК САБОҚЛАРИ

«ҚАРО КЎЗИМ ҚАРОҒЛАРИДА...»

Муътабар манбаларда тарихда кўпгина эркакларнинг комилликка эришганликлари баён қилинади.

Аёллардан эса комилликка жуда оз етган дейилади. Дунёда 4 буюк аёлни Аллоҳ раҳматига олган ва уларнинг жойлари жаннатнинг олий мақомида бўлур: Биби Осиё — Фиръавннинг хотини, Биби Марям—Исо а.с.нинг оналари, Биби Ҳадича — Пайғамбаримиз саллаллоҳу алайҳи вассаллам завжалари, Биби Фотима — Расулуллоҳ с.а.в.нинг қизлари, ҳазрат Алининг хотинлари.

Пайғамбаримиз с.а.в. ҳадиси муборакда «Кимгаки Аллоҳ Таоло солиҳа хотин насиб этган бўлса, динининг ярмига ёрдам қилибди, қолган ярмига ўзи тақво қилсин»,— деб марҳамат қиладилар.

Бутун Ислом олами, хусусан, туркий халқларнинг барча даврларида ҳам, маърифатли бобокалонларимизнинг ҳаёли, иболи, латофатли, ориятли, номусли, иффатли аёлларга муносабатлари жуда юқори бўлган.

Аёл нафосати, поклиги, бокиралигига, виждонлилигига, имонлилигига ҳурмат-иззат бобида шарқ мутафаккирлари, шоиралари билан мусобақалашиш мумкин бўлмаган.

Мана шундай байтлардан бири:

Юз туман нопок эрдик яхширок
Пок хотинларнинг оёғининг изи
ёки
Ойда — ҳусннинг офтоби олдида шармандалик
Ҳар гадойнинг наздида шоҳлар қилурлар бандалиқ...

Бу шоҳона байтлар бири ҳазрат Навоийнинг, бири эса устозлари Ҳазрат Жомий қаламига мансубдир.

Демак, солиҳа, покиза, бокира, қалбан имон-эътиқодли аёлга етишмаклик асл эркакларнинг олий орзуларидир. Ҳусн — шабнам каби ўткинчидир. Бойлик қўлнинг кири, дейилади. Насаблилар ичида тили узунроқлари кўп бўлади. Номус, ор, имонли виждон эгалари ақлга эгадурлар.

Ҳаё қадимдан аёл рамзи сифатида баён этиб келинади. Ҳаё аёл учун зийнат, энг гўзал безак, ҳаё ақл гулшанининг энг раъно гулидир.

Ҳаёли аёл оиланинг номуси, эрнинг ҳузур-ҳаловати, фарзандларнинг меҳрибон волидаси, одамзоднинг дуру гавҳаридир.

Ҳаё хоҳ аёл, хоҳ эркак учун ҳам халқимизнинг буюк мероcларидан биридир. Ҳар хонадонда ҳаё нури порлаб турсин...

Ҳаё нури порлаб турган хонадонларга тимсол ўлароқ Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романидаги Қутидор хонадонини мисол қилиб келтирсак бўлади. Унинг қаҳрамони Кумуш биби, бошқа асаридаги Раъно ўзбек сулув қизларининг тимсолидир. Оналаримиз шу китобларни ўқиб ҳаё бобида юксакликка эришган аёллар бўлишганди. Кейинчалик оврўпо маданиятининг кириб келиши, у маданиятда ҳаёни, уятни, бокираликни инсоният учун нуқсон деб билиниши, ота-она ва ўзидан катталарни сенсираб муомала қилиши, беҳаёлик шиори бизнинг юртда ҳам 70 йил давомида ўз меваларини бера бошлади. Бемаза қовуннинг уруғи кўп бўлади деганларидек, кейинги 30 йилда бу ҳолат авж олиб кетди. Биздаги Кумуш бибилар, Раънолар, Ширинлар, Барчинойлар йўқолиб, ўрнига кўп серияли кинолардан оврўпо маданияти билан тарбия топган беҳаёлар ҳам кириб келди.

Маънавий инқироз юзага чиқди, «Ёр-ёр» эшитмай, сурнай навосини эшитмай, паст[illegible]амларда бокиралигидан айрилиб, туғруқхона эшигини уплаганлар, туғиб боласини ахлатхона ёки етимхона эшигига ташлаб кетувчилар пайдо бўлди. Отаси тайин бўлмаган болалар туғилди.

Ҳар бир эътиқодли одам бугун аёл кишининг тубанлашувига, ароқ ичувчи, наша чекувчи, умуман чекувчи бўлишига, ўзга юртларга бориб фоҳишалик қилиб миллат, эл-юрт шаънига нолойиқ иш қилишига бефарқ қараб турмайди. У менинг фарзандим эмас, ёки менинг қариндошим эмас деманг, Ҳурматли азизлар, улар бутун ўзбек миллатининг фарзандидир. Бир бола учун етти қўшни ота-она деган қоидамиз қаерда қолади? Ҳозирда ҳар қачонгидан ҳам маънавий маърифий, руҳий тарбияни кучайтириш лозим.

Қуръони Каримда парвардигор ўзи учун ҳам шу воқеа хуш келмаслигининг хабарини беради: Ас-х: «Зинокор эркак фақат зинокор ёки мушрикага уйланур ва бу (яъни зинокор, фоҳиша) аёлларга уйланиш мўъминлар учун ҳаром қилингандир».

Ва шайтон айтадики, маҳрамсиз сафарга чиққан аёллар тезда мени тўримга илинадилар. Аёлларнинг эркаклаб кетишлари, тижоратга ўзларини уришлари ажралишни кўпайтирди.

«Нега жаннатда аёллар кам бўлади» деб сўрашганда Пайғамбаримиз с. а. в. «Улар дунё зийнатларига берилиб кетадилар» — деб марҳамат қилдилар. Сабр-тоқатни, эрни ҳурмат қилишни юқорида номлари зикр этилган аёллардан бизнинг аёлларимиз ўрганиши лозим.

Арастунинг қизидан «аёлдаги энг гўзал нарса нима?» деб сўраганларида «Ҳаё туфайли юзда намоён бўладиган қизиллик» деб жавоб берган эканлар.

Уламоиикромлар нақл қиладиларки: «Кимки ҳаё либосини кийган бўлса, одамлар унинг айбини кўра олмайдилар, кўришга ожиз бўладилар». Кишининг сўзи унинг қалбидан хабар берганидек, ҳаё у одамнинг имонидан дарак беради.

Ҳаёли инсон аввало Аллоҳ Таолодан Пайғамбаримиз с. а. в. дан, элидан, миллатидан, ўзидан уялади.

Муҳтарам азизлар! Болалар хонадоннинг сиридир. Билинг, фарзандимизда уят, ҳаё, ор-номус бўлмаса, хонадонингизнинг шармисор бўлгани шу: қуш уясида кўрганини қиладида. Ўзимиз орқали фарзандларимизни тарбия қилайлик.

Суҳбатимиз ниҳоясида Эътибор Охунованинг «Ҳаё» номли шеърларидан парча келтираман.

Мен бу сўзга тош қўяман юрагимнинг оғриқларидан,
ва асрайман уни қора кўзим қароғларида.
Ҳаё... Очилмаган гул ул, назокатнинг қўриқларида
Ҳаё... Юрагимнинг энг тўрида энг мусафо варағларида
Ҳар нарсадан баланд, ҳар нарсадан қиммат ул кўзларнинг нури, гавҳари.

Қай аёлни тарк айласа иффат
Соврилибди унинг баҳори...

Тилардимки, истиқлол юртининг, ўзбек қизининг соврилмасин ҳечам баҳори, Оврўпонинг машҳур бир файласуфи бутун Оврўпо маданияти ўзбек қизининг бир пиёла чой узатишига етмайди, деб орзу қилиб ёзганди. Истиқлол, ҳуррият, иншоаллоҳ, яна кумушбибиларни, барчинойларни, раънoларни — уммул мўъминин оналаримизнинг сифатлари билан зийнатланган ҳаё ва ибо маликаларини етказиб чиқади, деб умид қиламиз. Юртимизга, алҳамдулиллоҳ, барча маданиятимиз қайтиб келаяпти. Аллоҳ барчамизга рушду ҳидоят берсин.

Зиёвиддин хожи ЗАЙНИДДИНХОН ўғли, тиббиёт фанлари доктори, профессор.

Фойдали маслаҳатлар

СОҒЛОМ БЎЛАЙ ДЕСАНГИЗ

Ҳозирги иссиқ кунларда биз истеъмол қилаётган озиқ-овқатлар орасида гўшт, тухум, ёғ биринчи ўринда турибди. Гарчанд чилла кунларида булардан эҳтиёт бўлишимиз кераклиги ҳаммамизга маълум бўлсада, барибир биз мана шу «оғир» овқатлардан ўзимизни тияололмаймиз.

Шунинг учун бўлса керак, одамлар орасида кундан-кунга овқатни ҳазм қиладиган органлар касалликлари кўпайиб бормоқда. Овқат сингмаслик — хавфли касалликдир, чунки у барча касалликларнинг асосий сабабларидан биринчисидир. «Ички канализацияни» тартибга солмоқ учун қуйидаги маслаҳатлардан фойдалансангиз кифоя:

1. Бир хил овқат емаслик. Ҳўл мевалардан фойдаланинг.
2. Иштаҳангиз бўлмаса — овқат еманг. Мажбур қилишса ҳам ёки уялганингиздан — барибир. Организмингизга қулоқ солинг. Овқат ейиш олдидан гумонсирасангиз — еманг! Бу — асосий қоидадир.
3. Кундузи ухламасликка ҳаракат қилинг. Ичи қотадиган кишилар иложи борича кундуз ухламасдан, кўпроқ ҳаракатда бўлишлари керак.
4. Овқатни жуда иссиқ ва жуда совуқ еманг!
5. Ёмон кайфият билан овқат еманг! Ва овқат вақтида мураккаб масалаларни ҳал қилманг. Фарзандларингизни ҳам овқат вақтида дастурхон атрофида койиманг — бу уларнинг соғлиғига зарардир.
6. Чойни овқатдан кейин — 1-соатларча ўтгандан кейин ичишга ўрганинг. Лекин овқат орасида чойнак-чойнак чой ичманг. Семириб кетишингиз ҳеч гапмас!
7. Овқатланаётган вақтда таомни узоқроқ чайнашга ўрганинг, яъни 30 мартадан кам бўлмасин!

Мана шу 7 маслаҳат умумий соғлиқ китобидан олинган. У қадимда, бундан 2 минг йил олдин пайдо бўлган. Ота-боболаримиз мана шу маслаҳатлардан доимо фойдаланиб келганлар.

* * *

Қизил лавлаги, қизил сабзи, лимон, гуруч, ўсимлик ёғи, петрушка, укроп, карам, олма, барча ҳўл мева ва сабзавотлар бизга жуда керак. Мана шулардан истеъмол қилиб турсангиз, йўғон ичагингиз нормал ишлайди.

Тўрақўрғон туманидаги «Намангансельмаш» заводи асосан қишлоқ хўжалигида фойдаланиладиган техникалар, сеялкалар, ишлов бериш воситаларига ёрдамчи қисмлар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган.

Бу маҳсулотларга талаб камлигини ҳисобга олган завод маъмурияти фақат буюртма асосида ишламоқда. Лекин завод ўз ишчи ва ходимлари бўш қолмаслигини инобатга олиб бошқа маҳсулотлар турини кўпайтирмоқда. Марказий Осиёда биринчи бўлиб ичига пластмасса идиш ўрнатиб синмайдиган термослар ишлаб чиқмоқда. Бу идишлар қишлоқ хўжалиги ходимлари, транспортчилар, саёҳатчилар учун жуда қулай. 16 соат мобайнида ўзида иссиқликни сақлаб тура олади.

Суратда: Ишчи Муҳаббат Абдураҳимова.

Турғунбек МАҲКАМОВ олган сурат.

Иқтисодиёт янгиликлари

«ИШОНЧ» МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ДАВЛАТГА дон сотиш режасини республикада биринчи бўлиб бажарган фарғоналик ғаллакорлар яна бир зафар қучдилар. Мамлакат омборларига 136 минг тонна сара дон топширилди. Бу режадагидан 50 минг тонна кўпдир. Вилоятда ғалла мустақиллигига эришиш йўлида фидокорлик кўрсатаётган Боғдод, Фурқат, Тошлоқ, Олтиариқ, Учкўприк Ўзбекистон ва Бувайда туманлари деҳқонларининг бу ғалабага қўшган ҳиссалари салмоқли бўлди.

xxx

Қашқадарё вилоятининг Китоб туманида ғалла ўрим-йиғимида иштирок этаётганларни моддий жиҳатдан рағбатлантириш ишлари намунали йўлга қўйилмоқда. Жумладан, комбайнчиларга 500 килограммдан, таъмирловчиларга 400, мусобақа ғолиблари бўлган дала меҳнаткашларига эса 200 килограммдан 400 килограммгача ғалла беришга қарор қилинди.

xxx

НАВОИЙ шаҳридаги истироҳат боғи айниқса бу гал меҳр-муҳаббатга ташна, саховатга, кўмакка муҳтож ногиронлар билан гавжум бўлди. Боғда уларнинг қувноқ гурунги, қаҳқаҳаси янграgi, қалбларида севинч тўлқинлари тошиб, юз-кўзларида нур жилваланди.

Навоий шаҳар ногиронлар жамияти, «Навоийсут» ҳиссадорлик жамияти, истироҳат боғи маъмурияти ҳамкорликда шаҳарда истиқомат қилувчи ногирон болаларнинг боғда бир кунлик оммавий дам олишини ташкил этдилар. Ўша куни истироҳат боғидаги барча кўнгил-очар ўйинлар ускуналаридан ногирон болалар бепул фойдаланишди. Улар турли хил ширинликлар музқаймоқлар билан сийландилар.

xxx

НАМАНГАН замини чинакам олтину «қора олтин»лари ва бошқа фойдали қазилмалари билан ҳали ўзини кўп бор кўрсатадиганга ўхшайди. Мингбулоқ туманидаги Гўртепа қишлоғида қазилган 2225 газ чуқурликдаги қудуқдан ҳар дақиқада 10 литрдан 75 даражада шифобахш сув отилиб чиқяпти.

Унинг қиммати шундаки, таркибда бир неча турдаги моддалар қатори кўп миқдорда йод бор экан. Маълумки бу элемент Ўзбекистонга ташқаридан олтин баҳосида келтирилади. Шу боис бу ерда йод ишлаб чиқариш корхонаси қуришга киришилди.

Янги саноат тармоғи ишга тушгач йилига 16 тоннадан 20 тоннагача юқори сифатли йод олиш мумкин бўлади.

САЙЁРАМИЗ ОВОЗИ

Туташтирилган «Атлантик» ҳаво кемаси ва «Мир» станциясидаги америкалик ва рус фазогирлари узоқ муддатли фазо парвозининг инсон вужудига таъсирлари борасида тиббий синовлар олиб боришмоқда. Иккала фазо кемасининг бир-биридан ажратилганига қадар тиббий синовлар давом эттирилди. 4 ойдан буён космосда парвоз этаётган бир америкалик ва 2 нафар рус фазогиридан жума куни қон, тупук каби тиббий текширув учун намуналар олинган. Сўнгги 20 йил ичида биринчи марта америкалик ва рус фазогирлари фазода учрашди.

***

Жанубий Корея пойтахти Сеулдаги универмаг қулаб, юз берган фалокат юз кишининг бошига етди. Аммо универмаг бошқарувчилари машъум ҳодиса рўй беришидан олдин огоҳлантирилганлиги маълум бўлди. Жанубий Корея газеталарининг баёнича, мазкур бинони таъмирлаш юзасидан мунозараларга шошилинч йиғилганлар қолганларни огоҳлантирмасдан қочиб қолишган. Бу фожиада қарийб 900 киши ярадор бўлди, 170 киши эса бедарак йўқолган.

***

34 мамлакатнинг Савдо вазирлари 2005 йилга келиб Ғарбий ярим шарда эркин савдо зонасини майдонга келтириш йўл-йўриқлари борасида маслаҳатлашмоқдалар. Американинг Денвард шаҳрида 2 кундан буён ўтаётган конференция бунга янги замин ҳозирлашини умид қилмоқдалар. Режалаштирилган савдо блокига эса Кубадан бошқа Америкадаги барча мамлакатлар аъзо бўлади.

***

Халқаро валюта жамғармаси Арманистонга 96 млн. доллар қарз беришини маълум қилди. Халқаро валюта жамғармаси бу фонд Арманистоннинг халқаро бозорда қиммати бўлган валюталарни орттириш ва инфляция даражасини пасайтиришга олиб келишини умид қилдилар. Бу иқтисодий юксалиш ҳамда турмуш даражасини ривожлантиришга қаратилган бир тадбир. Халқаро валюта фонди расмий кишиларининг айтишича, иқтисодий режа бўйича инфляция ойига бир фоиз камайтирилади. 1996 йилда эса ундан ҳам камроқ бўлади.

***

Миср Президенти Ҳусни Муборак келишмовчиликка сабаб бўлаётган суданлик 70 нафар соқчини мамлакат ҳудудидан чиқариб юборган. Президент Муборак Миср ҳукуматига қарашли меҳмонхонани суданликлар мусодара қилганлигига қарши мазкур қарорни қабул қилганлигини маълум қилди. Яна Президент ўзига қилинган суиқасдни Муҳаммад Сирож номли суданлик уюштирганлигини айтганида, Судан ҳукумати бу фикрни рад этган.

ИБРАТЛИ ҲИКОЯТЛАР

ЕТТИ ДОНА НОН

Бир қишлоқда Али Муҳаммад исмли киши истиқомат қилар эди. У ақл-фаросатли эди, аммо бадавлат эмасди.

Айтишларига қараганда, Али Муҳаммад ҳар куни бозордан етти дона оби нон харид қилар экан. Унинг қўшниси Одамхон пулдор бўлгани билан ақлдан камбағал экан, у бир куни камбағал бечорага ҳар куни етти дона нон нимага керак экан деб, қизиқиб қолибди.

Али Муҳаммад унга шундай жавоб берибди:

— Ноннинг иккитасини қарзга бераман, иккитасига қарзимни узаман, биттасини одамларга асраб қўяман, биттасини одамлардан сақлаб қоламан, қолган биттасини ўзим истеъмол қиламан. Тушундингми?

— Тушунгандайману, аммо тушунтириброқ айтгин!

Али Муҳаммад қўшнисига уқтира кетди:

— Иккитасини қарзга бераман деганим — болаларимни боқаман, катта бўлганларида қайтарадилар. Иккитасига қарзимни узаман деганим — ота-онамга бераман. Биттасини одамларга сақлайман деганим — дўстларим билан баҳам кўраман. биттасини одамлардан асраб қоламан деганим — уйимни қўриқласин деб итимга бераман. Охирги қолган биттасини ўзим ейман.

ЕМАКМИСАН ЕМАК

Ривоят қилишларича, Али Муҳаммад уйининг олдидан эшак минган бир бой деҳқон ўтиб борарди, у бозордан товуқ сотиб олганди. У Али Муҳаммад эшиги олдида тўхтаб, уй эгасини чақирди ва унга уч танга берди:

— Қани, менга, эшагимга ва товуқларим учун емаклик бир нарса олиб чиқ.

Али Муҳаммад унга битта қовун олиб чиқиб берди:

— Мана сенинг илтимосингни бажо келтирдим: қовуннинг этини ўзинг егин, пўчоғини эшагингга, уруғини товуғингга бер!

ПУЛНИ ҚАЕРГА ЯШИРСАМ ЭКАН

Бир маҳал Али Муҳаммад қўлига пул тушиб қолди. Беш юз афғоний! «Пулларни яхшилаб яшириб қўйиш керак», — деб аҳд қилди Али Муҳаммад. Пулларни кўздан йироқроқ бир ерга олиб бориб кўмиб қўйди. Бирдан ўгирилиб қараса орқасида қўшниси Одамхон турибди! Нима қилиш керак? Ҳеч нарса қилиб бўлмайди!

... Бир неча кун ўтгандан кейин Али Муҳаммад хазинасидан хабар олгани келди, қарабсизки, ўрача бўмбўш, ҳеч вақо йўқ.

«Ажаб савдо! — деб ўйлаб қолди Али Муҳаммад. — Пулни ким ўғирлагани аниқ... Хўш, уларни қандай қилиб қайтариш мумкин... бу ҳам аён!»

У зудлик билан Одамхон ҳузурига йўл олди ва унга шундай сўзлар билан мурожаат қилди:

— Менинг қўлимга яна минг афғоний тушди, бу пулларни ҳам ўша ерга яшириб қўймоқчиман. Худо хайрингни берсин, эртага мен билан яна ўша ерга боргин. Иккаламиз биргаликда ушбу пулларни ҳам кўмиб қўямиз.

Яна мўмай пул орттириш иштиёқида бўлган Одамхон ўша куни ўғирлаган беш юз афғонийни олиб бориб жойига қўйди. Али Муҳаммад уларни кавлаб олиб тезгина харажат қилиб юборди. Жуда тўғри йўл тутди. Чунки пулларни харажат қилсанг — сен уларнинг эгаси бўласан, бордию уларни тишлаб тугиб қўйсанг — пул сенинг устингдан ҳокимлик қилади.

Нашрга тайёрловчи М. МИРСОАТОВ

«ШУҲРАТ ЛТД» ИЛМИЙ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ФИРМАСИ

Ўзи ишлаб чиқараётган «Орзу» маркасидаги қуйидаги минизаводларни Сизга тавсия этади:

1. Турли ҳажмдаги ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишловчи автоматлаштирилган, универсал заводлар (томат паста, томат шарбати, қуйилтирилган сут, мева-сабзавот шарбатлари ва консервалари, повидло, мураббολар, ўсимлик ва гиёҳлардан доривор шарбатлар тайёрлашга мўлжалланган, жами 20 хил маҳсулот тайёрлайди).
2. Вакуум-буғлатгич қурилмалари.
3. Қуритилган мева қуруқини тайёрлайдиган қурилма. Барча қурилмаларнинг маҳсулот ишлаб чиқариш қуввати буюртмачининг хоҳишига қараб ўзгартириб тайёрланади.

Нархлар келишилади. Ҳисоб-китоб турли (исталган) усулда бўлиши мумкин.

Манзилимиз: 702600, Тошкент вилояти, Пискент шаҳри, Амир Темур кўчаси, 69. Телефонлар: Пискент шаҳрида (371-54) 5-38-44, 5-38-45, 5-38-46. Тошкент шаҳрида (3712) 55-46-89.

МЕҲНАТ МУҲОФАЗАСИ — БОШ МАСАЛА

ПАХТАКОР ТУМАНИДА МЕҲНАТ МУҲОФАЗАСИНИНГ ЙЎЛГА ҚЎЙИЛИШИДАГИ КАМЧИЛИКЛАР ХУСУСИДА

Пахтакор — Жиззах вилоятининг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришга ихтисослашган туманлардан биридир. Бу ерда қишлоқ хўжалик соҳасида 9982 нафар касаба уюшма аъзоси меҳнат қилади. Уларнинг 1997 нафари хотин-қизлардир. Ушбу касаба уюшмалари аъзолари 20 та бошланғич касаба уюшма ташкилотларига бирлашган. Деҳқончилик саноати мажмуи ходимлари касаба уюшмаси туман қўмитаси раҳбарлигида иш олиб бораётган кўпгина бошланғич ташкилотлар хўжаликларнинг маъмуриятлари билан бирга Ўзбекистон Республикасининг «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонунни бажариш, меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш, иш ўринларида қулай маиший шароитлар яратиш, техника хавфсизлигини таъминлаш ва бошқа муҳим ишларни амалга оширмоқдалар. Бу ишлаб чиқаришга ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Жумладан, туман ҳудудидаги Жанубий Мирзачўл каналидан фойдаланиш бошқармасида (Бошқарма бошлиғи Урозбек Пирназаров, касаба уюшмаси Қўмитаси раиси Абдураим Раҳмонов) меҳнат муҳофазаси ҳақидаги қонун оғишмай амалга оширилмоқда. Жамоада меҳнат муҳофазасига маблағлар йилдан-йилга кўпроқ ажратилмоқда. Техника хавфсизлиги хонаси талаблар даражасида. Унга оид машғулотлар белгиланган дастур асосида олиб борилялти. Барча корхона ишчилари махсус коржомалар ва ҳимоя воситалари билан таъминланган.

Аммо тумандаги ҳамма корхона ва хўжаликларда меҳнат муҳофазаси талаблар даражасида йўлга қўйилган деб бўлмайди. Биз ғалла ўрим-йиғимида қатнашаётган комбайнчилар ҳаёти билан танишганимизда бунга амин бўлдик. Ғалла ўримида жами 31 та комбайн қатнашмоқда. Шуниси ачинарлики, уларни бошқараётган комбайнчи ва механизаторлар хавфсизлик техникаси, ёнғин хавфсизлиги бўйича махсус дастур асосида ўқитилмаган ва уларнинг гувоҳномалари йўқ. Ваҳоланки, бу ишлар ўрим-йиғим бошлангунга қадар бажарилиши керак эди. Худди шундай нуқсонлар ҳашак жамғарувчилар орасида ҳам мавжуд.

Туман агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитасига 20 та хўжалик ва бир қанча ташкилотлар қарайди. Ана шу хўжалик ва ташкилотларнинг 7 тасида хавфсизлик техникаси нозирлари йўқ. Шу сабабдан жойларда хавфли ишларда ишлайдиган — машина ҳайдовчилар, тракторчилар, электриклар, пайвандловчилар, комбайнчилар ўқитилиб, билимлари текширилмаяпти. Улар аттестациядан ўтказилмаяпти.

Маълумки, корхоналар, муассасалар, хўжаликлар ва ташкилотларда иш берувчи билан ходим ўртасидаги меҳнат, ижтимоий-иқтисодий ва касбга доир муносабатларни тартибга солувчи ҳуқуқий ҳужжат — жамоа шартномалари мавжуд. Жамоа шартномаларида меҳнатни муҳофаза қилиш талаблари ҳам ифодаланган бўлади. Аммо, кўпгина ташкилотлардаги жамоа шартномаларида меҳнатни муҳофаза қилиш масаласи ўз ифодасини топмаган, «Самарқанд», «Пахтакор», Акмал Икромов номли ижара ширкатлари бирлашмаларида тузилган жамоа шартномалари эса хўжа кўрсин учун бўлганлиги сабабли ҳамма нарса қоғоздагина турибди, амалда эса ҳеч вақо йўқ. 1994 йилда туман бўйича меҳнат муҳофазасига 553 минг сўм маблағ ажратилган эди, шундан 353 минг сўмигина ишлатилди, холос. Хўжасизлик ва масъулиятсизлик натижасида меҳнат муҳофазаси учун ажратилган маблағдан 200 минг сўм пул фойдаланилмай қолиб кетди. Бунинг айбдорлари жазоланмади. Текшириш мобайнида «Пахтакор» тажриба таъмирлаш механика корхонаси раҳбари Тўрақул Бекмуродов ва касаба уюшма қўмитаси раиси Қаршибой Ҳусановларнинг ўта сусткашлик билан ишлаётганлиги аниқланди.

Корхона биносини кўрган киши ачинмасдан иложи йўқ. Ишлаб чиқариш биносининг томи ғалвирни эслатади. Қор ва ёмғир сувлари ташқарига-тарновга эмас, балки бино ичкарисига оқади. Чанг ушлагич мосламалар носоз. Цехлардан кўтарилаётган зарарли газлар меҳнаткашлар соғлигига зарар етказмоқда. Деразалар ойнасиз.

Корхонадаги электр қуввати билан ишлайдиган дастгоҳ ва мосламалар лаборатория синовидан ўтказилмаган. Компрессор эса инсон ҳаётига хавф-хатар солувчи асбоб-ускуна сифатида турибди. Уни муайян малакага эга бўлган, қўлига махсус гувоҳнома берилган кишигина ишлатиши мумкин. Аммо ана шу компрессорни ишлатиш ҳуқуқига эга бўлган ишчини ўзи йўқ. Корхонадаги электриклар, пайвандловчилар, токарлар, техника хавфсизлиги меъёрлари талабларидан мутлақо бехабар. Кўприк, кран ҳамда электротельферлар техника кўригидан ўтказилмабди. Уларга очилган журналлар мунтазам тўлдирилиб борилмаяпти. Ишчилар махсус кийим-бош, шахсий ҳимоя воситалари билан таъминланмаган. Жамоа шартномасига, меҳнат муҳофазасига оид битимлар меҳнаткашларга етказилмаган. Жамоа шартномаси шартларининг бажарилиши ўлда-жўлда.

Корхона раҳбарлари, муҳандис-техник ходимлари (бош муҳандис К. Стоянов) бепарволик, масъулиятсизлик кайфиятига берилган кўринадилар.

Акмал Икромов номли пахта тозалаш корхонасида (корхона директори Иброҳим Қўшбақов, касаба уюшмаси қўмитаси раиси Бахтиёр Омонов) меҳнат хавфсизлиги нормаларига ва талабларига эътибор берилмаяпти. Ишчиларнинг ҳаёти ва соғлиги учун жиддий хавф туғдирувчи оғир меҳнат жараёнлари қўлда бажарилаяпти.

Пахта толаларини жойловчи, прессни бошқарувчи пульт кўпдан бери ишламаяпти. Шу сабабдан пресс камерасини очиб-ёпиш қўлда бажарилмоқда. Пахтани ташийдиган шпиқлар очиқ ҳолда ишламоқда. Корхона ҳисобида турувчи 8 нафар нурчидан биронтаси хавфсизлик техникаси ҳамда электр хавфсизлиги қонун-қоидалари бўйича ўқитилмаган. Бундан ташқари нурчилар қўлидаги асбобларнинг қайси бири ишга ярокли, қайси бири яроқсиз билиб бўлмайди. Уларни синовдан ўтказиш ҳеч бир мутахассиснинг хаёлига келмаяпти. Жамоа шартномаси номигагина тузилган бўлиб, унинг бандларида на корхона маъмуриятига, на касаба уюшма қўмитасига биронта аниқ жавобгарлик юклатилмаган.

«Пахтакор» ижара ширкатлар бирлашмасида 700 нафар киши ишлайди. Уларнинг 320 нафари хотин-қизлардир. Хўжаликда меҳнат қонунчилиги талаблари қўпол равишда бузилмоқда. Ишга қабул қилинаётган кишилар мавжуд тартиб-қоидага кўра тиббий кўрикдан ўтказилмаяпти. Жамоага ишга ўтганлигини тасдиқловчи буйруқ билан меҳнат қонунларида кўзда тутилган тарзда таништирилмаяпти. Бу ерда балоғат ёшига етмаган болалар катталар билан баббаравар меҳнат қилмоқда. Хўжалик касаба уюшма қўмитаси раиси Комилжон Эшмуродов ана шу аянчли аҳволга эътиборсизлик билан қарамоқда. Хўжаликда анча вақтдан буён ишлаб келаётган 20 нафардан зиёд ишчига шу пайтгача Республика Меҳнат Қонунлари Кодексининг 26-моддасига асосан меҳнат дафтарчаси расмийлаштирилмаган.

Салкам 900 нафар киши ишлаётган «Самарқанд» ижара ширкатлар бирлашмаси (раҳбари Н. Туроббоев, касаба уюшмаси қўмитаси раиси Т. Қодиров)да ҳам меҳнатни муҳофаза этиш ҳақидаги қонун талаблари бузилаётганлиги маълум бўлди. Хўжаликда сўнгги 2-3 йилдан буён меҳнат қилиб келаётган 135 нафар кишига ҳанузгача меҳнат дафтарчаси тўлдирилмаганлиги ҳам раҳбарларнинг қай даражада масъулиятсиз бўлиб қолганлигини кўрсатиб турибди.

Шунингдек, тумандаги «Навбаҳор», «Оқбулоқ», Акмал Икромов, Ҳайдарбек Абдужабборов номли хўжаликлар, 4-қурилиш бошқармаси маъмурияти ва касаба уюшма қўмиталари «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонунни бажаришда ўта сусткашликка йўл қўймоқда. Фуқароларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳимояси кўнгилдагидек таъминланмаган. Жамоа шартномаси шартлари қоғоздагина бўлиб, амалда эса ҳеч вақо йўқ. Ижро ва назоратдан дарак йўқ.

Бундай камчиликлар учун Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмалари Пахтакор туман қўмитаси раёсати, қолаверса тумандаги тармоқ қўмита раҳбарлари бонг уриши, бошланғич ташкилотлар фаолиятини аниқ мақсадга йўналтириб, камчиликларни тугатиш учун уларга амалий ёрдам кўрсатишлари лозим бўлади.

Хўжаликлардаги бундай аҳволга энг аввало уларнинг раҳбарлари жавоб беришлари, текшириш давомида камчиликларни тугатиш бўйича берилган 300 банддан ортиқ ёзма тақдимномаларда белгиланган тадбирларни зудлик билан амалга оширишлари керак. Меҳнаткашларнинг хавф-хатарсиз ишлашларини таъминлаш, уларга мавжуд қонунлар асосида қулай шарт-шароитлар яратиб беришдек муҳим вазифага «панжа орасидан» қараётган раҳбарларнинг бундай масъулиятсизликларига Пахтакор туман ҳокимиятида муносиб баҳо берилиши айни адолатдан бўлур эди.

Н. ҚАҲҲОРОВ,
Жиззах вилояти касаба уюшмалари кенгашининг техник нозири,
А. ЭРГАШЕВ,
«Ишонч» мухбири.

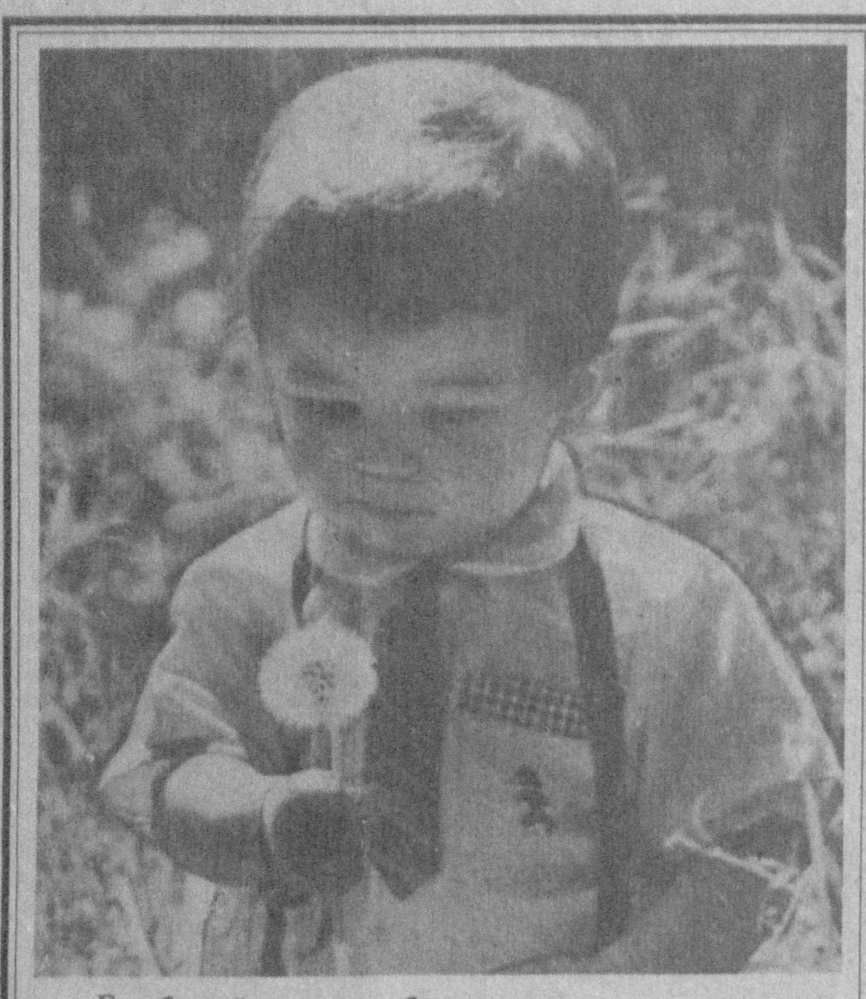

Бегубор гўдаклик қалбарга
Ҳар жисминг бир олам она Ер.
Ҳеч кимса топмаган мўъжизни
Топсам дер болакай, билсам дер.
А. МАМАДАМИНОВ олган сурат.

Илми нужум талқинлари

МУНАЖЖИМЛАР ТАЪБИРИ

(17 — 23 ИЮЛЬ ҲАФТАСИГА)

ДАЛВ (20.01 — 18.02) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта нахс аралаш келиши кутилур. Хусусан оила ва ишхонада бир неча нохушликларга рўбарў келиш мумкин. Шу билан бирга бошқа ишларида ҳам оқсоқланиш ва орқага кетиш ҳоллари юз бериши эҳтимол қилинур. Лекин Аллоҳга ёлвориб, ҳаром-ҳариш ишлардан йироқ юрилса, иншоаллоҳ барча ишлар яхши бўлиб кетур.

ҲУТ (19.02 — 20.03) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта оддий бўлиши кутилур. Бунда доимий ишлар билан шуғулланавериш мумкин. Шу билан бирга сафарга чиқиш, бошлиқлар қабулига кириш ва маросимлар ўтказиш ҳам ёмон бўлмайди. Мазкур кунларда оилавий дам олиш, овга чиқиш ҳам, маънавий савиясини ошириш билан машғул бўлиш ҳам кўп манфаатлар келтирур. Ҳафта давомида ота-онани зиёрат қилиш уларнинг хизматида бўлиш келажак ҳаёт учун кўп омадлар келтирур.

ҲАМАЛ (21.03 — 21.04) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта омадли келиши кутилур. Бу кунларда барча режадаги ишлар билан шуғулланиш мумкин. Айниқса, савдо-сотиқ, илмий ишлар кўп муваффақиятли бўлиши кутилур. Бундан ташқари мазкур ҳафта ёш йигит-қизлар учун муҳаббат борасида хўп омадли келур, яъни улар бу кунларда келажак умр йўлдошларини учратишлари эҳтимол қилинур. Бу ҳафтада узоқ кўрмаган қариндошларни кўриш, яқин беъморларининг шифо топиши ҳам ўзини кўп вақтдан бери ўйлаб юрган ишларини рўёбга чиқиши кутилур.

САВР (22.04 — 20.05) ойида туғилганлар учун келаси ҳафтани аввалги ярми нахс қолган қисми эса омадли келиши кутилур. Шунинг учун аввалги кунларда иложи борича бирор жиддий ишга қўл урмай турган маъқул. Хусусан савдо - сотиқ ва сафарга чиқишдан сақланиб туриш тавсия этилур. Бу кунларда иложи борича кўпроқ хайрия ишлар билан банд бўлган маъқул. Иншоаллоҳ, шунда барчаси яхши бўлиб кетур.

ЖАВЗО (21.05 — 21.06) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта омадли кетилиши кутилур. Бу кунларда оила бюджетига катта маблағ тушиши, ишхонада лавозими яхши томонга ўзгариши ҳолатлари эҳтимол қилинур. Шу билан бирга ишлаб чиқариш ва ижодий ишларда ҳам яхшигина натижаларга эришишлари умид қилинур. Ҳафта давомида ота-онани ҳурматини жойига қўйиш ва уларнинг дуоларини олиш келажак ишларида ҳам яна кўплаб омадлар келтирур.

САРАТОН (22.06 — 21.07) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта оддий кунлардан иборат бўлиши кутилур. Бу кунларда ўз соғлиғи билан шуғулланиш ва оила аъзоларини тарбиясига аҳамият бериш кўп фойдали бўлур. Шу билан бирга илмли кишилар суҳбатида бўлиш, ота-она, қадрдонларни зиёрат қилиб, уларнинг ҳолларидан хабар олиш ҳам айни муддао ишлардан ҳисобланур.

АСАД (22.07 — 22.08) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта тўла нахс келиши кутилур. Ҳафтанинг бошидан соғлиқни ёмонлашуви, кайфиятни пасайиши ҳоллари, ишларнинг тўхтаб қолишлари эҳтимол қилинур. Бундан ташқари оила ва ишхонада ҳам бир неча марта кўнгил хираликларга рўбару бўлиниши мумкин. Лекин ҳафта давомида пок юриб, пок турилса ҳаром нарсалар ичилмаса, чекилмаса ва бузуқчиликлар қилинмаса, балки қўлдан келганча хайрли ишлар қилинса, иншоаллоҳ, булар бир қанча нохушликларнинг олдини олур.

СУНБУЛА (23.08 — 22.09) ойида туғилганлар учун келаси ҳафтанинг аввалги 2 куни омадли, қолганлари нахс аралаш келиши кутилур. Шунинг учун барча режадаги ва янги ишларни мана шу аввалги кунларда бажариб олиш мақсадга мувофиқдир. Қолган кунларда эса иложи борича уйда бўлиб, болаларни тарбияси билан шуғулланилса ёки ўтган ишларнинг ҳисоб-китобига аҳамият берилса — фойдадан ҳоли бўлмайди.

МЕЗОН (23.09 — 22.10) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта оддий тинч ўтиши кутилур. Бу кунларда сафарга чиқиш, тўй - ҳашамлар ўтказиш ҳамда раҳбарлар ҳузурига кириш ҳам кўзлаган натижаларни келтириши эҳтимол қилинур. Шу билан бирга ҳафта давомида тасодифий учрашувлар ва узоқ сафардаги яқин кишиларнинг ҳозир бўлиши ҳолатларига ҳам рўбарў бўлиш кутилур. Бу кунларда таниш беморларни зиёфат қилиш, уларга моддий ва маънавий ёрдам бериш кўп савобли ишдир.

АҚРАБ (23.10 — 21.11) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта нахс келиши кутилур. Бу кунларда эҳтиёт бўлинмаса, кўчада ёки ишхонада ҳодисотларга учраб, аъзоларидан бирининг лат ейиши мумкин. Шу билан бирга яқин кишиси билан бир қанча вақтга айриликка учраши ҳамда ишхонада баъзи бир келишмовчиликка рўбару бўлиши мумкин. Бундан ташқари ҳафта давомида бир оз молиявий қийинчиликлар ҳам пайдо бўлиши кутилур.

ҚАВС (22.11 — 21.12) ойида туғилганлар учун келаси ҳафтани аввалги 4 куни омадли қолган кунлари эса нахс аралаш келиши кутилур. Шунинг учун аввалги кунларда савдо-сотиқни кучайтириш, шартномаларга қўл қўйиш, хизмат сафарларига чиқиш мақсадга мувофиқдир. Лекин ҳафта сўнгида бу масалалардан тийилиб, кўпроқ вақтни оила қўчоғида ўтказган маъқул. Хусусан, савдо ва сафардан тўхтаб туриш тавсия қилинур.

ЖАДДИ (22.12 — 19.01) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта омадли келиши кутилур. Бу кунларда айниқса, савдо-сотиқ, ишлаб чиқариш, ижодий ва илмий ишларда катта ютуқларга эришишлари эҳтимол қилинур. Ҳафта давомида хизмат сафарига чиқиш, тўй-ҳашамлар ўтказиш ва бошлиқлар ҳузурига бориш кутилган натижаларни бериши умид қилинур. Валлоҳу Аълам.

Шатранж оламида

ШАХМАТ ТОЖИНИ ЎЙЛАБ

• Шу кунларда Тошкентдаги Марказий зобитлар уйида мамлакатимизда биринчи марта жаҳон шахмат биринчилиги учун минтақавий мусобақа ўтказилмоқда.

Марказий Осиё Республикалари ва мўғулистонлик дона суриш усталари шахмат тожи илинжида ўзаро баҳслашмоқдалар. Мамлакатимиз шахмат шарафини Александр Ненашев, Шуҳрат Сафин, Тоҳир Воҳидов, Ольга Ким, Рена Мамедова, Мавлуда Ҳамроқуловалар ҳимоя қилишмоқда. Ғолибларга катта мукофот аталган. Мукофот жамғармаси 12 минг доллар миқдорида белгиланган. Мусобақага «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси бош ҳомийлик қилмоқда.

Шахматчилар уч йўналишда ўзаро дона сурмоқдалар. Хусусан минтақавий мусобақада ягона йўлланмага эга бўлиш, малака-даражани ошириш ҳамда совриндор бўлиб, минтақалараро баҳсда курашни давом эттиришни орзу қилмоқдалар. Ҳозир мусобақанинг ярмидан кўпи ортда қолди. Ҳалқаро гроссмейстер Александр Ненашев 7 имкониятдан 5,5 очко жамғариб, карвонбошилик қилмоқда. Шуҳрат Сафин 8 имкониятдан 5 та, мўғулистонлик Д. Шаравдорж, тошкентлик С. Йўлдошов, қозоғистонлик Р. Иржоновлар 4,5 тадан очко тўплашган. Аёллар баҳсида эса қозоғистонликлар олдинда боришмоқда. 7 имкониятдан 5,5 очко тўплаган Тамара Клинк олдинда боряпти. Шахматчилар Ольга Ким ҳисобида 4,5 очко бор. Яна бир кундан кейин мусобақа якунланиб, ғолиблар аниқланади.

Футбол

ЯРИМ ЙЎЛ ОРТДА ҚОЛДИ

• Олий лига футбол жамоалари мамлакат миллий чемпионатининг дастлабки даврасы ўйинларини якунлашди.

Мамлакатимиз футболининг фахри ҳисобланган бу жамоалар оралиқ маррага муваффақиятлиетиш йўлида астойдил ҳаракат қилдилар. Айниқса, «Нефтчи» футболчиларнинг муваффақиятлари мухлисларни беҳад қувонтирди. Фарғоналиклар мавсум бошидан бери ўйинлар жадвалида карвонбоши бўлиб турибдилар. Бу жамоа даврани якунловчи учрашувини «Машъал» майдонида ўтказиб, дарвозага иккита жавобсиз тўп киритди.

Умуман пешқадам жамоалар дастлабки давранинг охирги тур ўйинларини сафарда, нисбатан кучсизроқ жамоалар майдонида ўтказиб, пешқадамлик мавқеларини мустаҳкамлаб олдилар. Хусусан, «Нурафшон» футболчилари «Чирчиқ» майдонида ғалаба (1:0) қозонишган бўлса, «Навбаҳор»чилар «Атласчи» жамоасининг меҳмони бўлиб, дарвозага учта жавобсиз тўп киритдилар.

МҲСК жамоаси эса «Янгиер» майдонида ўйнаб (1:1), бирйўла иккита очко йўқотишди. Пахтакорчилар бешинчи ўриндаги мавқеларини яхшилаб олишди. Улар динамочиларни қабул қилиб, 2:0 ҳисобида ютуққа эришдилар. «Наврўз» футболчилари ҳам «Темирйўлчи» жамоасидан 3:1 ҳисобидан устун келиб, кучли олтилик сафида оралиқ маррага етишди. Термиз армиячилари «Сўғдиёна» футболчиларини қабул қилиб (2:0), ғалабага эришдилар. 11-ўриндан бирйўла 8 ўринга кўтарилдилар. Шунингдек, «Пол[illegible] футболчилари ҳам тракт[illegible] майдонида ўйнаб (3:1), 14-ўриндан 11 ўринга кўтарилишди. Шундай қилиб, олий лигачилар чемпионатнинг ярим йўлини ортда қолдириб, давон ошдилар. Энди жамоалар 29 июль куни иккинчи давра ўйинларини бошлайдилар.

Спорт

ЎЙИНЛАР ЖАДАВЛИ

	Ю	Д	М	Т	О
«Нефтчи»	12	2	1	43-16	38
«Нурафшон»	11	1	3	31-17	34
«Навбаҳор»	10	3	2	23-9	33
МҲСК	9	4	2	33-12	31
«Пахтакор»	7	5	3	26-14	26
«Наврўз»	6	3	6	19-19	21
«Сўғдиёна»	6	2	7	24-19	20
АСК	5	3	7	24-27	18
«Трактор»	4	5	6	14-20	17
«Янгиер»	4	4	7	19-18	16
«Политотдел»	4	4	7	21-28	16
«Динамо»	4	3	8	11-21	15
«Атласчи»	4	3	8	15-27	15
«Темирйўлчи»	4	1	10	13-31	13
«Чирчиқ»	2	5	8	9-21	11
«Машъал»	2	4	9	7-29	10

Мирзо АНВАР.

ДУШАНБА, 10

ЎзТВ I
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Хусусийлаштиришнинг янги йўналишлари".
18.40 Футбол шарҳи".
18.55 "Ҳуқуқий жамият сари".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Ўзбекистон — тараққиёт йўлида".
20.10 Дони Зокиров номидаги халқ чолғу оркестрининг концерти.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 ЎзТВ хазинасидан. Иззат Султон. "Имон". Телеспектакль.
23.30 Эълонлар.
23.35 — 24.00 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II
"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 "Галатепалик авлиё". Қисқа метражли бадиий фильм.
18.55 "Тафсилот".
19.10 "Саломатлик — туман бойлик".
19.40 "Деҳқон ҳиммати".
20.10 "Спорт-тайм".
20.40 — 22.40 "Осилсанг, баланд дорга осил". Бадиий фильм. 1 — 2-сериялар.

ЎзТВ III
17.55 — 20.45 "ОСТАНКИНО" РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ.
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 "Репортёр".
20.50 "Автолаҳза".
21.00 "Ҳақиқат онлари".
22.00 "Вести".
22.25 "Тафсилотлар".
22.35 — 23.25 Тунги телесериал. "Океан". Бадиий фильм. (Италия — Испания — Буюк Британия). 2-серия. 1-қисм.

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 "Мультқарусель".
18.55 "Ёшлик" студияси. "Ғазалхон ёшлигим".
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
*
"ОМАД" таништиради:
19.50 Эълонлар.
19.55 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
20.45 Жаҳон географияси.
21.35 Эълонлар.
21.40 Видео — "О".
23.20 Эълонлар.
23.25 "Курьер".
23.45 "... яна об-ҳаво ҳақида".
23.55 — 00.05 "Постфактум".

СЕШАНБА, 11

ЎзТВ I
6.00 — 8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!". Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 "Ўлан". Бадиий фильм.
9.35 Немис тили.
10.05 "Ёшлик" студияси. "Яхшиларга эргашиб".
10.40 "Абитуриент-95". Физика.
11.10 Болалар учун. "Ёзимиз — соз ўтмоқда".
11.40 — 13.40 "Умидлар йили". Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Кичкинтой" студияси. "Қўнғироқча".
18.40 "Солиқ".
19.00 "Тафаккур ёлкинлари".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Истиқлол адабиёти".
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 "Инсон, жамият, қонун".
22.05 "Эъзоздаги қўшиқлар".
22.50 "Мирзо Ғолиб". Кўп қисмли телевизион бадиий фильм премьераси (Ҳиндистон). 7-қисм.
23.35 Эълонлар.
23.40 — 00.05 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:
18.30 "Мультфейерверк".
19.00 "Табиат дунёси".
19.50 Янгиликлар.
19.55 "Хусусийлаштириш: қадам-бақадам".
20.15 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
21.05 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.30 Видеогид.
21.50 "Теле-ательe-шоу".
22.00 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
22.40 — 00.20 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III
6.30—8.00 "Телетонг".
* * *
17.55 — 20.45 "ОСТАНКИНО" РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ.
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 Жаҳон операси намояндалари. Ж. Верди. "Аида".
22.00 "Вести".
22.25 "Тафсилотлар".
22.35 — 23.50 Жаҳон операси намояндалари. Ж. Верди. "Аида" (давоми).

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 "Мультқарусель".
18.55 "Гўзаллик бунёдкорлари".
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари.
20.50 "Би-Би-Си" янгиликлари.
21.00 "Соккер-клуб".
21.45 — 21.55 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.

ЧОРШАНБА, 12

ЎзТВ I
6.00 — 8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 "Тоғдаги ғор сирлари". Бадиий фильм.
9.15 "Ёшлик" студияси. "Эъзоз".
9.55 "Абитуриент-95". Математика.
10.25 Шифокор экрани.
10.55 Чолғу куйларидан концерт.
11.25 — 13.25 "Биз танлаган йўл". Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 Мультфильм.
18.20 "Суянч".
18.40 "Тараққиёт".
19.15 Спорт хабарномаси.
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Навоийхонлик". Адабий кўрсатув.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 Ўзбекистон телевидениесида вилоят студияларининг кўрсатувлари. Экранда — Бухоро вилояти.
22.10 Ўзбек Давлат филармонияси "Лазги" ашула ва рақс ансамблининг концерти.
22.55 "Мирзо Ғолиб". Кўп қисмли телевизион бадиий фильм премьераси (Ҳиндистон). 8-қисм.
23.45 Эълонлар.
23.50 — 00.15 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II
"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 "Акс-садо".
19.00 "Бумеранг". Экология ҳақида.
19.30 "Тошкент оқшомида".
20.30 "Фильмлар ва тақдирлар". Кинокўрсатув.
21.15 — 22.55 "Кинематограф".

ЎзТВ III
6.30—8.00 "Телетонг".
* * *
17.55 — 20.45 "ОСТАНКИНО" РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ.
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.50 Мини-футбол.
21.00 "Давр дарёси".
21.10 "Адабиётларни излаб".
21.50 "Автолаҳза".
22.00 "Вести".
22.25 "Тафсилотлар".
22.35—23.30 Тунги телесериал. "Океан". Бадиий фильм. 2-серия. 2-қисм.

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 "Мультқарусель".
18.55 "Тадбиркорлик мактаби".
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
*
"ОМАД" таништиради:
19.50 Эълонлар.
19.55 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
20.45 — 23.45 "СПОРТ ҚИТЪАСИ".

ПАЙШАНБА, 13

ЎзТВ I
6.00 — 8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 "Бировнинг хати". Бадиий фильм.
9.30 Ўзбек тилини ўрганамиз.
10.00 "Абитуриент-95". Она тили ва адабиёт.
10.30 "Ҳаёт сўқмоқлари". Кинодастур.
11.10 "Ишбилармон".
11.40 — 13.40 "Ёшлик" видеоканали.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 Мультфильм.
18.15 Болалар учун. "Эртаклар — яхшиликка етаклар".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси дуторчилар ансамблининг концерти.
20.20 "Юзма-юз".
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 "Жаҳон жанговар санъатлари".
22.00 "Мирзо Ғолиб". Кўп қисмли телевизион бадиий фильм премьераси (Ҳиндистон). 9-қисм.
22.30 "Актёрлар ва роллар". Ғайбулла Ҳожиев.
23.30 Эълонлар.
23.35 — 24.00 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:
18.30 "Омад" тақвими.
18.35 "Кўнгил".
18.40 "Муҳаббатга ошно қалблар".
19.00 "Ишингиз бароридан келсин!"
19.10 "Теле-ательe-шоу".
19.20 Янгиликлар.

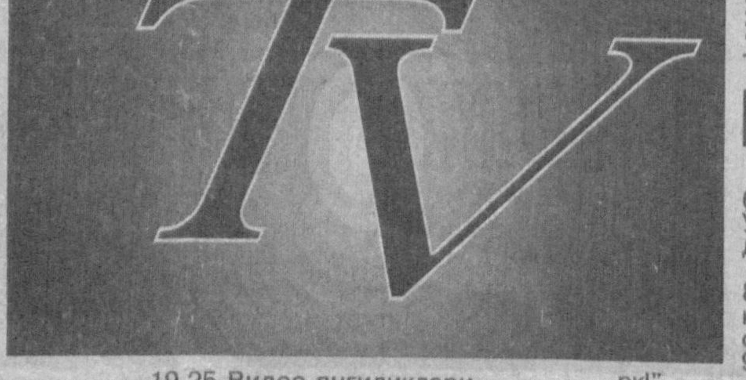

19.25 Видео янгиликлари.
19.45 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
20.35 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.20 — 23.00 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III
6.30—8.00 "Телетонг".
* * *
17.55 — 20.45 "ОСТАНКИНО" РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ.
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 Телефильм.
20.55 Фавқулодда канал.
21.45 "Давр дарёси".
21.50 "Автолаҳза".
22.00 "Вести".
22.25 "Тафсилотлар".
22.35—22.50 Жойлардан репортаж.

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 "Мультқарусель".
19.00 "Тушимизга кийиклар киради". Телефильм.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари.
20.50 "Замандас" (қозоқ тилида).
21.35 — 22.15 "Салом, Франция!".

ЖУМА, 14

ЎзТВ I
6.00 — 8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 "Осмондан тушган беш ўғлон". Бадиий фильм.
9.30 Немис тили.
10.00 "Ёшлик" студияси. "Бир ўлкаки..."
10.40 "Вазият".
11.10 "Китоб ва ҳаёт".
11.40 "Маърифат маскани".
12.10 — 12.55 "Дўстлик ришталари".
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 Мультфильм.
18.20 "Кичкинтой" студияси. "Доно бобо даврасида".
18.50 "Сиҳат-саломатлик".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Мушоҳада учун мавзу".
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 "Мен туғилган тупроқ".
21.50 "Назм ва наво". Ҳазиний лирикаси.
22.35 ЎзТВ экранида биринчи марта. "Тасодифий қотил". Бадиий фильм.
23.50 Эълонлар.
23.55 — 00.20 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II
"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 "Билиб қўйган яхши".
18.55 "Самарали изланишлар".
19.25 "02" тўлқинида.
19.50 "Ибратли умр".
20.00 "Бизнес-академия".
20.25 "Излаган имкон топади".
21.00 — 22.30 "Йўқолган гувоҳ". Бадиий фильм.

ЎзТВ III
6.30—8.00 "Телетонг".
* * *
17.55 — 20.45 "ОСТАНКИНО" РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ.
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 "Қотил бунинг ўзи..." Бадиий фильм.
22.00 "Вести".
22.25 "Тафсилотлар".
22.40—00.20 Экранда премьера. "Қора сувлар устидан". Бадиий фильм.

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 "Мультқарусель".
18.55 "Ҳаракатда баракат".
19.15 "Байрамали". Телефильм.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
*
"ОМАД" таништиради:
19.50 Эълонлар.
19.55 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
20.45 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.05 "Автоклуб".
21.25 Машҳур кишилар клуби. М. Матье.
22.05 Эълонлар.
22.10 "Даракчи".
22.20 Эълонлар.
22.25 — 00.05 Видео — "О".

ШАНБА, 15

ЎзТВ I
6.00 — 8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви
*
8.00 "Уйимизга шер келди". Бадиий фильм.
9.05 "Цирк! Цирк! Цирк!"
9.50 Тавфиқ ал-Ҳаким. "Изҳор". Теленовелла.
10.30 "Кино таҳририяти" почтасидан.
11.15 "Хотира". Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Матниёз Юсупов.
12.15 — 14.15 "Маънавият" видеоканали.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мультфильм.
18.15 "Сирли сандиқ". Телеўйин.
19.15 Спорт хабарномаси.
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Кўнгил изҳори". Аҳмаджон Шукуров куйлайди.
20.30 "Ўзбекистон янгиликлари" (инглиз тилида).
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 "Мактуб — кўнгил ойнаси".
22.10 "Олтин мерос". Ўзбекистон халқ артисти Миршоҳид Мироқилов.
23.10 Эълонлар.
23.15 "Ўзбекистон янгиликлари" (инглиз тилида).
23.25 "Тунги ёғду". Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:
9.00 "Мультфейерверк".
9.30 "Табиат дунёси".
10.20 Янгиликлар.
10.25 "Хусусийлаштириш: қадам-бақадам".
10.45 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
11.35 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
12.00 Видеогид.
12.20 "Теле-ательe-шоу".
12.30 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
12.55 "Кинонигоҳ".
14.35 — 18.30 "СПОРТ ҚИТЪАСИ".
*
"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 Болалар учун. "Табассум".
19.10 "Пульс". Хабарлар.
19.25 "Менинг кучам".
19.45 "Хонадонингиз осойишта бўлсин!"
20.45 — 22.25 "Кинематограф".

ЎзТВ III
17.55 — 20.45 "ОСТАНКИНО" РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ.
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 Телефильм.
20.55 "Аншлаг".
21.50 "Автолаҳза".
22.00 "Вести".
22.25—23.15 "Мутлақо махфий".

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
10.00 "Безнен мирас" (татар тилида).
10.40 "Умид" (уйғур тилида).
11.20 — 11.50 Болалар учун фильм. "Эшмат—раҳмдил фаришта".
***
17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 "Мультқарусель".
18.55 "Ёшлик" студияси. "Эзгуликка интилиб".
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 "Уммондан томчи".
20.25 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
20.50 "Технопарк".
21.30 "Би-Би-Си" янгиликлари.
21.40 "Таклифлар ва ташрифлар".
22.05 "Деҳқон даладан қайтди".
23.05 "Бу ажиб дунё".
23.05 — 23.15 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.

ЯКШАНБА, 16

ЎзТВ I
6.00 — 8.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 "Камалак". Болалар учун кинодастур.
9.15 "Юрт ҳақида қўшиқ".
10.00 "Ёшлик" студияси. "Ватанимга хизмат қиламан".
11.00 "Сирли сандиқ". Телеўйин (такрор.).
12.00 Мактаб ўқувчилари учун. "Қувноқ стартлар".
12.45 "Туркистон — умумий уйимиз". Мусиқий дастур.
13.30 — 14.45 Ғ. Раҳмон. "Синган танбур нидоси". М. Тошмуҳамедов номидаги Қашқадарё вилоят театрининг спектакли.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мультфильм.
18.10 "Маҳалламиз болалари".
19.05 "Ойнаи жаҳонда..."
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ҳафтанома" (рус тилида).
20.00 Эълонлар.
20.05 "Кино ва томошабин".
20.45 "Телеоператор нигоҳида".
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ҳафтанома".
21.30 Эълонлар.
21.35 Санъат усталарининг концерти. Халқлар Дўстлиги саройидан ёзиб олинган.
22.35 Эълонлар.
22.40 "Оқсоқ дарвеш". Бадиий фильм.
00.15 — 00.40 "Ҳафтанома".

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:
10.00 "Омад" тақвими.
10.05 "Кўнгил".
10.10 "Муҳаббатга ошно қалблар".
10.30 "Ишингиз бароридан келсин!"
10.40 "Теле-ательe-шоу".
10.50 Янгиликлар.
10.55 Видео янгиликлари.
11.15 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
12.05 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
12.50 — 14.30 "Кинонигоҳ".
***
17.00 "Совға".
17.30 Жаҳон географияси.
18.20 Эълонлар.
18.25 Видео — "О".
20.05 Эълонлар.
20.10 "Курьер".
20.30 "... яна об-ҳаво ҳақида".
20.40 "Постфактум".
20.50 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.10 "Автосалон".
21.30 "Ҳамма — табассум учун".
22.00 "Америка юлдузлари".
22.30 Эълонлар.
22.35 "Даракчи".
22.45 Эълонлар.
22.50 — 00.30 Видео — "О".

ЎзТВ III
17.55 — 20.45 "ОСТАНКИНО" РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ.
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
20.45 "Осойишта уй".
21.25 "Ксюша ҳузурида меҳмонда".
22.00 "Вести".
22.25—00.05 "Шафқатсиз одамлар". Бадиий фильм (АҚШ).

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
9.00 Аэробика.
9.15 "Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!" Мультфильм.
9.55 "Менинг кучам".
10.10 "Эсдалик учун дастхат".
10.40 "Эртакларнинг сеҳрли олами".
12.10 "Ўзбекистон янгиликлари" (инглиз тилида).
12.20 — 13.35 "Нокдаун". Бадиий фильм.
***
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
19.10 "Бу ажиб дунё".
19.30 "Ҳафтанома" (рус тилида).
20.00 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.00 "Хорижнинг биринчи элчилари".
21.40 "Сирдошим".
22.15 "Би-Би-Си" янгиликлари.
22.25 "Вариацияли мавзу".
22.50 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.
23.00 — 23.45 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. "Чилонзор"—"Маданият".

Биласизми?

ЭНГ ОҒИР ОДАМ

АМЕРИКАЛИК Роберт Эрл Хьюг дунёда энг оғир одамлардан бўлган. У 1926 йилнинг 4 июнида Иллинойс штатининг Монтичелло шаҳрида туғилган. Дунёга келган чоғида унинг вазни 5 килограмм, олти ёшида — 89, айни чопқиллаб ўйнаб юрадиган ўн ёшида 171, ўспирин йигитлигида 314, йигирма бешида эса 406 килограмм бўлган, Эрл Хьюг энг тўлишган даврида — 1958 йилнинг бошларида вазнининг ярим тонна бўлишига 15 килограмм етмаган, холос. Бўйи 183 сантиметрлик бу баҳайбат одамнинг тана тузилиши ҳам ўзига хос. Унинг бел айланаси 310, кўкрагиники — 315 сантиметр бўлган.

Шимолий Каролина штатида яшаган 513,5 килограмм вазнли Жон Али (1853-1887) ҳақида ҳам баъзи маълумотлар бор. Айтишларича, у уйининг поли синиб, ертўлага қулаб ўлган.

ПОЛИГЛОТЛАР

«ПОЛИГЛОТ» асли, грекча сўз бўлиб, «кўп» ва «тил» деган икки сўздан таркиб топган, яъни кўп тил билувчи киши демакдир. Собиқ Иттифоқ Фанлар академияси Тилшунослик институтининг илмий ходими А. Б. Долгопольский 70 тилни билади. Филология фанлари доктори А. А. Зализняк ўттиздан ортиқ тилда гаплашади.

Полиглотлар орасида энг машҳури ким? Эҳтимол Франкфурт-Майн шаҳрида яшовчи немис тилшуноси Л. Г. Шютц бўлса керак. У чиндан ҳам 270 хил тилда сўзлаша олган. А. С. Пушкиннинг замондоши, Копенгаген фуқароси бўлган бу киши бутун ер юзини кезиб чиқиб, 230 тилни ўрганган ва 28 луғат тузган.

Тўпловчи
С. МАҲМУДОВ.

Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси, Андижон вилояти агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси раиси **Комилжон АБДУВОИТОВнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Андижон вилояти касаба уюшмалари бирлашмаси жамоаси деҳқончилик саноат мажмуи касаба уюшмалари вилоят қўмитасининг раиси **Комилжон АБДУВОИТОВнинг** вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига ҳамма яқин қадрдонларига чуқур таъзия изҳор қилади.

ИШОНЧ

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИ

Бош муҳаррир Саидакром САИДВАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Акмал АКРОМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Рустам АБДУРАЗЗОҚОВ, Абдуманноп АЛИМБОЕВ, Дилбар ЖАҲОНГИРОВА, Турғун НАЗАРОВ (масъул котиб), Муҳаммаджон ОТАҚУЛОВ, Муҳайё ТЎЛАГАНОВА, Раъно УБАЙДУЛЛАЕВА, Баҳодир УМРЗОҚОВ, Тўлқин ҚОЗОҚБОЕВ.

Бош муҳаррир қабулхонаси — 56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари — 56-52-89
Масъул котиб — 56-52-78

БЎЛИМЛАР
Касаба уюшмалари ва мухбирлар билан ишлаш — 56-82-79. Социал адолат, иқтисодий ҳаёт, маданият, маънавият ва хатлар — 56-87-78, 56-87-63. Ишлаб чиқариш ва хўжалик — 56-85-43

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Андижонда — 5-23-10. Бухорода — 3-50-10. Гулистонда — 2-24-98. Жиззахда — 3-82-18. Навоийда — 3-41-99. Наманганда — 6-22-10. Нукусда — 2-44-46. Самарқандда — 35-64-22. Термизда — 2-70-07. Тошкентда — 56-82-79. Фарғонада — 24-48-53. Урганчда — 6-03-40. Қаршида — 5-33-71.

Муҳарририятга келган қўлёзмалар (2 оралиқда 5 бетдан ошмаслиги лозим) ва суратлар муаллифларга қайтарилмайди, фойдаланилмаган хатларга жавоб юборилмайди. Таҳририят воситачилик қилмайди. Мақолалардаги ҳамда реклама ва эълонлардаги фикр-мулоҳазалар, келтирилган факт ва рақамлар масъулияти муаллифлар ҳамда реклама ва эълон берувчилар зиммасидадир.

• Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
• Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, 24-уй.
• Нашр кўрсаткичи: 64560; 64561.
Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Матбуот Давлат қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган.
• IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди Офсет усулида босилди. Формати А-2, ҳажми 2 босма табоқ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Буюртма Г- 0264. Босишга топшириш вақти — 19.00. Топширилди — 20.00. Масъул навбатчи: Саидазим ШАРОФХОНОВ 1 2 3 4 5 6